

Suomenkielinen varhaiskasvatus

Toimintakertomus 2020

Sisällysluettelo

Esipuhe 2

Yleistä 3

1 Päätöksenteko ja johtaminen.....	5
1.1 Opetus- ja varhaiskasvatustalokunta.....	5
1.2 Varhaiskasvatustalokunta.....	6
1.3 Suomenkielisen varhaiskasvatustalokunnan johtaminen	7
1.3.1 Varhaiskasvatustalokunnan ja esiopetuksen pedagogiikan koordinoitiryhmä	9
1.3.2 Osaamisen kehittämisen koordinoitiryhmä.....	10
1.3.3 Yksityisen varhaiskasvatustalokunnan ja palvelujen hankinnan koordinoitiryhmä	11
1.3.4 Työhyvinvoinnin ja työsuojelun koordinoitiryhmä	12
1.4 Viestintä.....	12
2 Suomenkielisen varhaiskasvatustalokunnan toimintaympäristö.....	14
3 Tavoitteet ja talous.....	15
4 Palvelut	19
4.1 Varhaiskasvatustalokunnan palveluohjaus.....	21
4.2 Kunnalliset päiväkodit ja perhepäivähoito	22
4.3 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatustalokunta	22
4.4 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisät.....	22
4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille	22
4.6 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä	23
4.7 Esiopetus	23
4.8 Avoin varhaiskasvatustalokunta	24
4.9 Kehityksen, kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatustalokunnassa.....	24
4.10 Monikielisten ja -kulttuuristen lasten varhaiskasvatustalokunta	25
4.11 Varhaiskasvatustalokunnan palveluverkko ja siinä tapahtuneet muutokset.....	26
5 Varhaiskasvatustalokunnan pedagoginen toiminta, varhaiskasvatustalokunnan arviointi ja kehittäminen	28
5.1 Varhaiskasvatustalokunnan pedagoginen toiminta	28
5.2 Varhaiskasvatustalokunnan arviointi	28
5.3 Pääkaupunkiseudun varhaiskasvatustalokunnan asiakaskysely	29
5.4 Varhaiskasvatustalokunnan kehittäminen	29
5.4.1 Henkilöstön ja lasten tieto- ja viestintäteknologian kehittäminen	32
5.5 Varhaiskasvatustalokunnan ja taiteen perusopetuksen välinen yhteistyö.....	32
5.6 Kansainvälinen toiminta.....	33
6 Henkilöstö	34
6.1 Osaamisen kehittäminen	35
6.2 Työhyvinvointi	36
7 Asiakaspalaute.....	39
8 Muiden toimialojen järjestämät tukipalvelut	40

8.1 Siivous.....	40
8.2 Ateriapalvelut.....	40
Liitteet 41	
Liite 1: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen, yksityisen ja kotihoidon tuen kattavuus/joulukuu 2020	41
Taulukossa on ennuste väestöstä tilanteessa 31.12.2020, päivitetään, kun vahvistettu väestötieto saadaan maaliskuussa.....	41
Liite 2: Espoo-strategian tulostavoitteiden toteutuminen vuonna 2020	42
Suomenkielinen varhaiskasvatus	42
Sivistys ja hyvinvointi	42
Elinvoima, kilpailukyky ja työllisyys	47
Ympäristö, rakentaminen ja liikenne	48
Talous, henkilöstö ja johtaminen	50
Liite 3: Lasten yksityisen hoidon ja kotihoidon tuki	53

Esipuhe

Varhaiskasvatuksen vuosi 2020 alkoi hyvin tavanomaisissa merkeissä. Lasten määrän ennakoitiin edelleen kasvavan ja varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nousevan edellisten vuosien tapaan. Alkamassa ja meneillään oli monia varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan liittyviä innostavia kehittämishankkeita. Johdon ja henkilökunnan välistä vuoropuhelua haluttiin lisätä erityisesti johdon yksikkövierailuja lisäämällä.

Parin kuukauden kuluessa todellisuutemme oli kuitenkin jotain aivan muuta, mitä osasimme odottaa. Koronan aiheuttamien poikkeusolojen aikana huoltajia suositeltiin pitämään lapset kotona ja lapsimäärä varhaiskasvatuksen palveluissa putosi murto-osaan normaalista. Otettiin käyttöön koronaan liittyvät hygieniasuositukset, ryhdyttiin välttämään kontakteja, toimimaan pienryhmissä ja lisättiin ulkona tapahtuvaa toimintaa. Varhaiskasvatukselle sateli ohjeita valtakunnan ja paikallisilta viranomaisilta ja niiden tulkinnan ja viestinnän toteuttamisen parissa tehtiin paljon töitä. Esillä oli myös paljon kysymyksiä, joihin ei ollut selkeitä vastauksia. Henkilökunta ja yksiköiden johtajat joutuivat organisoimaan työtään uudelleen ja vastamaan huoltajien moniin kysymyksiin. Huoltajat olivat hämmentyneitä monista uusista ohjeista. Henkilökuntaamme pyydettiin auttamaan myös sosiaali- ja terveystalvija; lämmin kiitos kaikille heille, jotka antoivat sinne työpanostaan!

Kevät kului koronan aiheuttaman hämmennyksen vallitessa, kunnes poikkeusolojen päätyttyä toukokuussa lapsia alkoi palata runsain joukoin varhaiskasvatukseen. Kesäajan toiminta järjestettiin tavanomaista väljemmin järjestelyin, päiväkoteja oli auki enemmän kuin aiempina kesinä ja toimittiin pienryhmissä. Syksyn aikana on ehditty tottua siihen, että myös päiväkodeissa on koronatartuntoja ja karanteeneja tasaiseen tahtiin. Totuttiin myös käyttämään maskeja ja jatkettiin muita koronan torjuntaan liittyviä ohjeita. Korona opetti meille myös etätöitä ja kokousten, koulutusten ja muun yhteydenpidon hoitamista digitaalisin ratkaisuin sekä hallinnossa että varhaiskasvatussyksiköissä. Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen jatkuu varmasti myös koronan jälkeen.

Vuosi 2020 pudotti meidät todellisuuteen, jota emme osanneet ennakoida. Ilmassa on ollut myös paljon pelkoa ja huolta liittyen omaan ja läheisten terveyteen. Vuosi on ollut raskas sekä henkilökunnallemme että johdolle. Koronan tuomien hankaluuksien lisäksi henkilökunnan saatavuudessa on ollut suuria ongelmia. Voimme kuitenkin olla ylpeitä siitä, että olemme haasteista huolimatta kyenneet toteuttamaan varhaiskasvatusta niin laadukkaasti, että syksyllä järjestetyn asiakaskyselyn tulokset osoittavat huoltajien olevan varsin tyytyväisiä toimintaamme. Samansuuntaista tulosta näyttävät myös Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksen tuoreet tulokset. Huoltajat antavat erityiskiitokset varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Näin teen myös minä!

Virpi Mattila
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaja

Yleistä

Espoossa tavoitteena on, että varhaiskasvatus on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee. Varhaiskasvatukseen osallistui keskimäärin 15 558 lasta kuukaudessa. Osallistumisaste oli 78 prosenttia, joka on yhden prosenttiyksikön alempi kuin vuonna 2019. Osallistuminen väheni etenkin kevään poikkeusolojen aikana merkittävästi. Kolme vuotta täyttäneet lapset osallistuivat varhaiskasvatukseen edelleen kattavasti. Varhaiskasvatusikäisen väestön määrä on laskenut. Väestön ennakkotiedon mukaan Espoossa oli 652 varhaiskasvatusikäistä lasta vähemmän kuin edellisen vuoden lopulla.

Viisivuotiaiden lasten maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen 1.8.2019 alkanut kokeilu jatkuu edelleen kesään 2021 asti. Maksuttoman varhaiskasvatuksen toiminta-aika on vastaava kuin esiopetuksessa eli sitä järjestetään varhaiskasvatusyksikön päätöksen mukaan neljä tuntia päivässä klo 8 -13 välisenä aikana. Kokeiluun osallistuvat kaikki kunnalliset päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit, kotonaan työskentelevät perhepäivähoitajat sekä ostopalvelupäiväkodit. Maksutonta 20 viikkotunnin varhaiskasvatusta järjestetään kattavasti myös yksityisissä päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Viisivuotiaista lapsista 95,6 prosenttia osallistui varhaiskasvatukseen.

Päiväkotien henkilöstörakenteen muutos eteni. Vuoden 2030 alkuun mennessä päiväkodeissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Vuoden aikana muutettiin 52 lastenhoitajan vapautunutta vakanssia varhaiskasvatuksen opettajan vakanssiksi. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvausta alettiin valmistella.

Espoossa ja koko pääkaupunkiseudulla varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa oli merkittäviä haasteita. Erityisesti kelpoisen henkilöstön rekrytointi oli vaikeaa koko vuoden ajan. Tämä lisäsi osaltaan vuokratyövoiman käyttöä.

1 Päätöksenteko ja johtaminen

1.1 Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Suomenkielistä varhaiskasvatusta johtaa opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päättää suomenkielistä varhaiskasvatusta, perus- ja lukio-opetusta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa koskevista asioista. Lautakunnan tehtävät ja ratkaisuvallat määrätään Espoon kaupungin hallintosäännössä.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta kokoontui vuoden 2020 aikana 17 kertaa: 22.1.2020, 12.2.2020, 4.3.2020, 25.3.2020, 31.3.2020, 22.4.2020, 13.5.2020, 27.5.2020, 10.6.2020, 26.8.2020, 9.9.2020, 16.9.2020, 7.10.2020, 28.10.2020, 11.11.2020, 18.11.2020 ja 09.12.2020.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan jäsenet osallistuivat sivistystoimen 10.9.2020 järjestämään Sivistystoimen lautakuntien talousseminaariin.

Pykälää lautakunta käsitteli yhteensä (julkiset ja salaiset) 236. Oikaisuvaatimuksia käsiteltiin 17 kpl, joista varhaiskasvatusmaksuja koskevia 4 kpl ja varhaiskasvatuspaikkoja koskevia 1 kpl. Aluehallintovirasto otti käsittelyyn kahdeksan esiovetukseen liittyviä hallintovalitusta. Niistä kuusi hylättiin ja kaksi peruttiin.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 18.5.2020 alkaen*	
Marika Niemi, Kok, puheenjohtaja	Raija Meriläinen, Kok
Tuomas Aho, Kok	Arto Turunen, Kok
Kai Lintunen, Kok	Jarmo Nieminen, Kok
Anna Rukko, Kok	Erika Granfelt, Kok
Elina Wanne, Kok	Joel Vanhanen*** Kok
Pinja Nieminen, Vihr.	Helka Otsolampi, Vihr.
Kimmo Kyrölä, Vihr.	Sakari Kouti, Vihr.
Jenni Koski, Vihr.	Teresia Volotinen, Vihr.
Martti Hellström, SDP	Maria Outinen, SDP
Hannu Suntio, SDP	Iiris Mikkilä, SDP
Henna Kajava, PerusS	Pontus Karlemo RKP
Paul Usvalampi, PerusS	Mervi Syväranta
Mika-Erik Walls, Vas.	Mika Nikula, Vas.
Jukka Vilske, SDP, kaupunginhallituksen edustaja	Juri Aaltonen, SDP, kaupunginhallituksen varaedustaja

Valtuusto on 18.5.2020 § 69 valinnut opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi yllämainitut jäsenet ja varajäsenet. *Valtuusto 18.5.2020 § 70

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 18.5.2020 alkaen*	
Marika Niemi, Kok, puheenjohtaja	Raija Meriläinen, Kok
Tuomas Aho, Kok	Arto Turunen, Kok
Kai Lintunen, Kok	Jarmo Nieminen, Kok
Anna Rukko, Kok	Erika Granfelt, Kok
Elina Wanne, Kok	Peppi Vilén, Kok
Pinja Nieminen, Vihr.	Helka Otsolampi, Vihr.
Kimmo Kyrölä, Vihr.	Sakari Kouti, Vihr.
Jenni Koski, Vihr.	Teresia Volotinen, Vihr.
Martti Hellström, SDP	Maria Outinen, SDP
Hannu Suntio, SDP	Iiris Mikkilä, SDP
Henna Kajava, PerusS	Pontus Karlemo RKP
Paul Usvalampi, PerusS	Mervi Syväranta
Jaana Wessman, Vas.	Mika Nikula, Vas.
Jukka Vilske, SDP, kaupunginhallituksen edustaja	Juri Aaltonen, SDP, kaupunginhallituksen varaedustaja

**Valtuusto on 18.5.2020 § 69 valinnut opetus- ja varhaiskasvatuslautakuntaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi yllä mainitut jäsenet ja varajäsenet.

1.2 Varhaiskasvatusjaosto

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalla on varhaiskasvatusjaosto. Jaostossa on 13 jäsentä ja jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jaoston jäsenet ja varajäsenet valitsee valtuusto.

Varhaiskasvatusjaoston tehtävät:

- tehdä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle ehdotuksia ja esityksiä tehtäväalueensa painopisteistä, palveluiden tasavertaisesta saatavuudesta ja palvelutasosta,
- tehdä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle ehdotuksia ja esityksiä tehtäväalueensa kehittämisestä,
- seurata palveluiden laatua ja huolehtia yhteistyöstä eri palvelutuottajien kanssa

Varhaiskasvatusjaosto piti vuoden 2020 aikana 7 kokousta: 29.1.2020, 28.4.2020, 3.6.2020, 9.9.2020, 21.10.2020, 4.11.2020 ja 3.12.2020.

Pykälää käsiteltiin yhteensä 42.

Varhaiskasvatusjaoston jäsenet 1.6.2017-31.5.2021	
Helka Otsolampi, Vihr., puheenjohtaja	Tiina Repo, Vihr.
Allan Halme, Vihr.	Petra Korkiakoski, Vihr.
Mikko Hömmö, Vihr.	Toni Tuomanen, Vihr.
Sami Humala, Kok	Pekka Lempiäinen, Kok
Laura Kiijärvi, Kok	Kimmo Metsä, Kok
Mika Mäkilä, Kok	Herttaliisa Tuure, Kok
Tiina Thure-Toivanen, Kok	Markku Brummer, Kok
Jonne Hänninen, SDP	Jori Palomäki, SDP
Iiris Mikkilä, SDP, varapuheenjohtaja	Lea Kokkonen, SDP
Olli Mård, PerusS	Petra Pipinen, PerusS
Eija Isolahti, Kesk.	Pertti Haapalainen, Kesk.
Inka Silvennoinen, Vas.	Mari Rummukainen, Vas.
Adwoa Brewu, KD	Auli Happonen, KD
Jaana Jalonen, Kok, kaupunginhallituksen edustaja	Mika Helenius, Kok, kaupunginhallituksen varaedustaja

1.3 Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen

Suomenkielistä varhaiskasvatusta johtaa varhaiskasvatuksen johtaja Virpi Mattila.

Varhaiskasvatus on jaettu viiteen palvelualueeseen, Espoon keskus, Espoonlahti, Leppävaara, Matinkylä-Olari ja Tapiola, joita johtavat varhaiskasvatuksen aluepäälliköt. Espoon keskuksen varhaiskasvatuksen palvelualue jakautuu Pohjoiseen ja Eteläiseen palveluyksikköön. Leppävaaran varhaiskasvatuksen palvelualue jakautuu Itäiseen ja Läntiseen palveluyksikköön. (Kuva 1: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen ja organisaatio vuonna 2020)

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen organisaatio 2020

Kuva 1: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen ja organisaatio vuonna 2020

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on sovittu yhtenäisistä päätöksenteon ja johtamisen kokourakenteista sekä ylläpidetään yhteistä työohjelmaa, jolloin varmistetaan keskeisten asioiden käsittely kaikilla palvelualueilla ja varhaiskasvatusyksiköissä. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmä kokoontuu viikoittain ja alueelliset ns. laajennetut johtoryhmät kahden viikon välein samanaikaisesti kaikilla palvelualueilla.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamista toteutetaan myös matriisirakenteessa, jossa johtamisen tukena asioita valmistellaan ja toimeenpannaan koordinoitiryhmien kautta. Koordinoitiryhmärakenteella varmistetaan, että kaikkia keskeisiä asioita valmistellaan ennen päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Koordinoitiryhmiä ovat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogiikan koordinoitiryhmä, osaamisen kehittämisen koordinoitiryhmä, työsuojelun ja työhyvinvoinnin koordinoitiryhmä ja yksityisen varhaiskasvatuksen koordinoitiryhmä.

Kuva 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen koordinoitirakenne vuonna 2020

Jokaiselle koordinoitiryhmälle on määritelty tehtävä. Ryhmän puheenjohtaja vastaa koordinoitiryhmän tehtävistä tuloksikkotasoisesti.

1.3.1 Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogiikan koordinoitiryhmä

Varhaiskasvatuksen koordinoitiryhmän (Vakan) tehtäviä ovat

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällön ja menetelmien kehittäminen ja koordinointi Espoon pedagogisten painopisteiden ja linjausten sekä valtakunnallisten perusteiden mukaisesti
2. Opetussuunnitelmien ja vasuprosessin kehittäminen ja arviointi (lapsen, ryhmän, yksikön, Espoon)
3. Pedagogisten linjausten ja painopisteiden ajanmukaisuudesta huolehtiminen
4. Pedagogisen osaamisen kehittämisen kohteiden esille tuominen oske-koordinoitiryhmälle
5. Kehittämishankkeiden ja verkostoyhteistyön edistäminen.

Vuoden 2020 aikana koordinoitiryhmän työskentelyssä painottui erityisesti Espoon vasun todentumisen edistäminen sekä toiminnan arviointimallin kehittäminen. Koordinoitiryhmän toimesta valmisteltiin Kansallisen koulutuksen arviointiyksikön laatimien varhaiskasvatuksen laadun indikaattorien pohjalta laadun itsearviointin kriteereitä, jotka ollaan ottamassa käyttöön elokuussa 2021.

Lisäksi tarkasteltiin ja edistettiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen normien mukaisten painotusten todentumista varhaiskasvatuksen toiminnassa. Tärkeitä painotuksia ovat mm. kestävän kehityksen näkökulman vahvistaminen, kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen- sekä kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen vahvistaminen ja asiakkaiden, niin lasten kuin huoltajienkin osallisuuden edistäminen toiminnassa.

Vakan työskentelyssä huomioitiin myös varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot eli esim. perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus ja näiden kehittämistarpeet. Avustusten saamisen

myöstä runsaasti lisääntynyt hanketyö oli entistä vahvemmin mukana varhaiskasvatuksen koordinoitiryhmän työskentelyssä. Toiminnassa näkyivät myös digipedagogiset kokeilut sekä uusien pedagogisten toimintatapojen ja sovellusten käyttöön ottaminen varhaiskasvatusyksiköissä.

Kaikessa suunnittelussa ja suunnitelmien toteuttamisessa, kuten myös hanketyössä huomioitiin covid19- tilanne ja sen asettamat reunaehdot toiminnalle. Covid19 vaikutti myös koordinoitiryhmän toimintatapoihin eli kaikki kokoukset järjestettiin etätyöskentelyn kautta.

1.3.2 Osaamisen kehittämisen koordinoitiryhmä

Ryhmän tehtävänä on suunnitella, järjestää ja koordinoida suomenkielisen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämistä. Konkreettisemmin osaamisen kehittämisen koordinoitiryhmä

1. Selvittää suomenkielisen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisen tarpeita.
2. Suunnittelee ja järjestää monipuolista henkilöstön tarpeita vastaavaa, strategian ja tulosyksikön kehittämisen painopisteet huomioivaa täydennyskoulutusta ja muuta osaamisen kehittämisen toimintaa.
3. Kehittää osaamisen kehittämisen prosesseja ja toimintatapoja sekä varmistaa osaamisen kehittämisen toiminnan laadun.
4. Huolehtii oppilaitosyhteistyöstä sekä siihen liittyvien tehtävien hoitamisesta.
5. Vastaa tulosyksikön messuille osallistumisesta sekä edistää muillakin tavoin Espoon varhaiskasvatuksen näkyvyyttä.

Koulutukset suunnitellaan huomioiden varhaiskasvatuksen pedagogisen kehittämisen painopisteet, joita ovat:

- Kielitietoinen varhaiskasvatus
- Kestävä kehitys
- Leikki, liikkuminen, taiteet ja tutkiminen vasun todentajana
- Positiivinen pedagogiikka
- Lasten ja huoltajien osallisuus
- Mediakasvatus, teknologiakasvatus, mobiilioppiminen
- Kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen työtapojen kehittäminen ja myönteinen erityiskohtelu
- Projektityöskentely

Tärkeänä osaamisen kehittämisessä on vuonna 2020 edelleen ollut varhaiskasvatussuunnitelman todentumisen prosessiin liittyvän koko henkilöstön osaamisen vahvistaminen.

Vuonna 2020 järjestimme koulutuksia sekä ”omana tuotantona” kuten ostettuna ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Osa koulutuksista järjestettiin kehittämishankkeiden tai yhteiskehittämisen kautta. Hanketyöntekijämme tekivät tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön kanssa esimerkiksi heidän järjestämiensä koulutusten kautta. Moni koulutuskokonaisuus on syntynyt varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön palautteiden ja toiveiden pohjalta.

Toimimme poikkeusoloissa suurimman osan viime vuodesta ja suuri osa viime vuoden koulutuksistamme toteutettiin etäyhteyksillä. Myös koulutuksia järjestävät kumppanimme tuottivat omaa tarjontaansa ”verkkokoulutusmuotoisena”. Tämä nosti selkeästi esille henkilöstömme tvt-osaamisen kehittymisen tarpeen ja järjestimmekin sen vuoksi nopealla aikataululla koulutusta Teamsilla toimimiseen.

Järjestimme oppisopimuskoulutuksia yhteistyössä Omnian kanssa. Teemme yhteistyötä mm. hankkeiden kautta myös ammattikorkeakoulujen, Helsingin yliopiston sekä Hy+:n kanssa. Eri kehittämishankkeet toimivat myös osaamisen kehittämisen välineenä. Viime vuonna meillä olikin meneillään ennätysellisen monta hanketta.

Kuten aiempinakin vuosina hyödynsimme koulutuskalenteriamme koulutusten tiedottamiseen. Koulutuskalenteria täydennetään pitkin vuotta. Mikäli koulutukset suunnataan tietyille ammatti- tai henkilöstöryhmille tieto - sekä ilmoittautumislinkki lähetetään myös sähköpostitse. Tulosyksikön tietopankista löytyy Koulutustallennekirjasto, josta löytyy vuoden aikana tallennettuja koulutuksia.

1.3.3 Yksityisen varhaiskasvatuksen ja palvelujen hankinnan koordinoitiryhmä

Yksityisen varhaiskasvatuksen lakisääteistä valvontaa toteutetaan ensisijaisesti

- antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä
- seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa (varhaiskasvatuslaki 53 §).

Valvonnassa pääpaino on palveluntuottajien ennakoivassa ohjauksessa ja neuvonnassa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjausta, neuvontaa ja valvontaa on koordinoit kaupunkitasoisesti yksityisen varhaiskasvatuksen ja palvelujen hankinnan koordinoitiryhmä, jossa on edustus jokaiselta varhaiskasvatuksen palvelualueelta. Koordinoitiryhmän tehtäviä ovat yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen ja hankinnan suunnittelu, koordinointi ja kehittäminen sekä palvelujen toiminnan arviointi yhdessä palveluntuottajien kanssa. Koordinoitiryhmän puheenjohtajana toimii aluepäällikkö ja sihteerinä varhaiskasvatuksen asiantuntija.

Koordinoitiryhmän keskeisiä tehtäviä olivat vuonna 2020

- Varhaiskasvatuksen palveluseteliprosessin ja palvelusetelin sääntökirjan valmistelutehtävät.
- Varhaiskasvatuslain ja muiden ajankohtaisten muutosten päivittäminen yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus- ja valvontaprosesseihin.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen prosessien kehittäminen yhteistyössä rakennusvalvonnan, terveys- ja paloviranomaisten kanssa.
- Ajankohtaisten koulutustilaisuuksien järjestäminen yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa, mm. Ryhmien varhaiskasvatussuunitelmaa sekä valtakunnallista varhaiskasvatuksen tietovarantoa (Varda) koskien. Lisäksi digitaalisen materiaalikansion päivittämistä ajankohtaisilla tiedoilla palveluntuottajien varhaiskasvatuspalveluiden toteuttamisen tueksi.
- Kaikille palveluntuottajille lähetettiin kevään ja syksyn aikana useita tiedotteita ja varhaiskasvatuksen toiminnan järjestämiseen liittyviä koronaohjeistuksia.
- Kuntakohtaisen ohjeiden ja menettelytapojen päivittämistä, mm.
 - Yksityiseksi perhepäivähoitajaksi Espoossa - ohje
 - Yksityisen varhaiskasvatustoiminnan aloittamisen tai lopettamisen sekä muutokset toiminnassa –toimintaohjetta.
- Yksityisen hoidon tukeen liittyvistä prosesseista tiedottaminen palveluntuottajille esim. 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun menettelytavoista tiedottaminen.

2020 aikana koordinoitiryhmän työskentelyssä painottuivat erityisesti varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon liittyvät valmistelutehtävät.

Koordinointiryhmä teki vuoden aikana Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa säännöllistä yhteistyötä.

1.3.4 Työhyvinvoinnin ja työsuojelun koordinointiryhmä

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun työryhmän tehtäväalue on varhaiskasvatuksen työhyvinvointi- ja työsuojelutoiminnan koordinointi ja kehittäminen. Työryhmän jäseninä toimivat viisi varhaiskasvatuksen aluepäällikköä, kolme työsuojeluvaltuutettua ja henkilöstön edustaja.

Työryhmän keskeisiä tehtäviä vuonna 2020 oli

- Korona-ajasta johtuen ensisijaiseksi nousi aktiivinen vuoropuhelu työsuojelun ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon välille koskien Korona-epidemian vaikutuksia henkilöstön työhyvinvointiin ja siihen liittyviin toimenpiteisiin sekä viestintään.
- Kunta 10 -tutkimuksesta nousseiden kehittämiskohteiden määrittäminen, toiminnan toteutuksen seuranta ja arviointi.
- Työsuojeluparien tapaamisten järjestäminen ja sisällön kehittäminen työhyvinvoinnin ja työsuojelutoiminnan vahvistamiseksi.
- Työhyvinvoinnin kehittäminen mm. osallistumalla Kuura-hankkeeseen ja ohjattiin tarjoamaan henkilöstölle työnohjausta tarpeen mukaan.
- Työsuojelun koordinoiminen työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Vuoden aikana laadittiin haastavien lasten kohtaamiseen liittyvää ohjeistusta ja koulutusta sekä vuoden lopulla ensiapukoulutusta. Huolehdittiin varhaiskasvatusyksiköiden opastamisesta tekemään Korona-epidemiaan liittyvät lisäykset Hessian turvallisuusjärjestelmään koskien biologista altistumista sekä ilmoitukset tartuntavaaraan joutuneista työntekijöistä.
- Päivitettiin Turvallisuus-suunnitelmaa ja varautumissuunnitelmaa

1.4 Viestintä

Sisäisen viestinnän keskeisimmät välineet olivat tiedotteet, sähköpostiviestit, Essi ja Suvan tiedotteet.

Ulkoisen viestinnän keskeisimmät välineet olivat www-sivut, lehdistötiedotteet ja ilmoitustaulu-/ovitiedotteet sekä Facebook-sivut. Lisäksi suomenkielisellä varhaiskasvatuksella on oma Instagram-tili.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan kokoustiedottaminen hoidettiin yhteistyössä opetustoimen kanssa.

Vuonna 2020 tammikuussa suomenkielinen varhaiskasvatus oli mukana Educa-messuilla ja lokakuussa suomenkielinen varhaiskasvatus oli mukana virtuaalisilla varhaiskasvatusmessuilla.

Tavoitteenamme oli vuonna 2020 osallistua eri maakunnissa järjestettäviin Varhaiskasvatuspäiviin, mutta Covid 19 -pandemian vuoksi monet näistä päivistä peruuntuivat tai siirtyivät verkossa järjestettäviksi.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui vuoden aikana seuraaviin tapahtumiin tavoitteena saada uusia työntekijöitä:

- 18.1. Kymenlaakson Varhaiskasvattaja –tapahtuma
- 5.2. Yrityspäivät 2020
- 5.2. Diak Oske-tori
- 10.3. Pirkanmaan Varhaiskasvattaja –tapahtuma
- 18.3. Helsingin Yliopisto
- 23.3. Laurea
- 1.9. Diak Oske-tori (virtuaalisesti)
- 16.11. Laurea (virtuaalisesti)
- 23.11. Metropolia (virtuaalisesti)

Valmistuville tai opinnoissaan pitkälle oleville varhaiskasvatuksen opiskelijoille lähestyimme sähköpostite sekä keväällä että syksyllä 2020. Kirje lähetettiin Helsingin, Jyväskylän ja Rauman yliopistoissa opiskeleville sekä Metropolian, DIAK:in, Laurean, SAMK:in ja XAMK:in ammattikorkeakouluissa opiskeleville.

Suomen varhaiseryityiskasvatuksen opettajien SVEOT lehdessä julkaistiin artikkeli laaja-alaisen varhaiseryityiskasvatuksen työstä Espoossa.

Syksyllä 2020 alettiin yhdessä Viestintä Pirittan kanssa laatia somestrategiaa. Lisäksi järjestettiin Twitter-koulutus. Koulutuksen tavoitteena oli rohkaista ja kannustaa osallistujia viestimään Twitterissä asiantuntijaroolissa.

2 Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö

Espoossa oli vuoden 2020 väestön ennakkotiedon mukaan 21 361 varhaiskasvatusikäistä lasta. Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä on vähentynyt vuosittain vuodesta 2017 alkaen. Sen arvioidaan lähtevän uudelleen kasvuun vuonna 2022. Vieraskielisten lasten määrä ja osuus kuitenkin kasvaa. Vieraskielisten lasten määrä on kasvanut koko 2000-luvun ajan.

Espoossa varhaiskasvatusta järjestetään perheen toivomassa laajuudessa kaikille espoolaislapsille. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä ei ole vähentynyt vastaavasti kuin väestön määrä. Lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen kattavammin etenkin 3 vuotta täytettyään. Myös alle 3-vuotiaiden osallistumisaste on noussut.

Koronatilanne on vaikuttanut maaliskuusta 2020 alkaen varhaiskasvatukseen osallistumiseen ja varhaiskasvatuspalvelujen järjestämiseen. Valmiuslain aikana maaliskuusta toukokuussa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä väheni yli 1000 lapsella. Varhaiskasvatuspaikkatakuuta muutettiin väliaikaisesti niin, että lapsen varhaiskasvatuksen voi keskeyttää vähintään yhden kuukauden ajaksi riippumatta siitä, milloin lapsen varhaiskasvatus oli alkanut. Osa varhaiskasvatuksen keskeyttäneistä palasi toukokuussa heti poikkeusolojen päättymisen jälkeen. Osa jatkoi varhaiskasvatuspaikkatakuulla alkusyksyyn asti. Lisäksi varhaiskasvatuksessa olevista lapsista vain noin 30 prosenttia oli läsnä varhaiskasvatuksessa valmiuslain aikana.

Koronatilanne heijastui varhaiskasvatuksen kysyntään koko syksyn ajan. Vaikka varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä kasvoi koko syksyn ajan, se jäi ennakoitua alhaisemmaksi. Osallistumisaste on kuitenkin pysynyt ennakkotiedon mukaan samalla tasolla noin 79 prosentissa.

Varhaiskasvatustoiminnassa on otettu huomioon koronaan liittyvät ohjeistukset. Lapsiryhmät ovat toimineet aiempaa kiinteämmin omina kokonaisuuksinaan ja henkilöstön siirtymistä ryhmästä toiseen on vähennetty mahdollisuuksien mukaan.

3 Tavoitteet ja talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet ja tulostavoitteet pohjautuvat Espoon kaupungin sekä sivistystoimen tavoitteisiin ja tulostavoitteisiin. Ne edistävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloksikönsä SUVA-tarinan toteutumista.

Suvan tulokortin 2020 tavoitteet osa-alueittain

S I V I S T Y S H Y V I N V O I N T I	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee.	ELINVOIMA	Palveluntuottajilla on mahdollisuus osallistua valmisteluun palvelusetelin käyttöön ottamiseksi yksityisessä varhaiskasvatuksessa	T A L O U S Y M P Ä R I S T Ö J O H T A M I N E N	<i>Palvelutuotannon tuottavuus paranee vähintään 1,0 % peruspalvelujen hintaindeksin muutos huomioiden.</i>	
	5v lasten maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokoaikaa jatketaan				KILPAILU- KYKY	Henkilötönnön tuottavuus paranee 1,0 %.
	Vaivastelu palvelusetelin käyttöön ottamiseksi tehdään siten, että yksityisen varhaiskasvatuksen saatavuutta kaikille lapsiperheille voidaan parantaa				TYÖLLISYYS	Henkilöstökokemus johtamisesta, työn sujuvuudesta ja työhyvinvoinnista on korkea ja työnantajaa halutaan suosittelä
	Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus vastaavat lasten tarpeita	YMPÄRISTÖ	Tilankäytön tehostamiseksi luovutaan pienistä, epätarkoituksenmukaisista tiloista		Terveysperusteiset poissaolot vähenevät 10 % edellisen vuoden vastaavan ajankohdan tasosta	
	Lapset saavat kokemuksia vieraiden kielten oppimisesta varhaiskasvatuksessa				RAKENTAMINEN	Henkilökunnan ja johdon välinen vuorovaikutus lisääntyy
	Kansainvälisyys näkyy lapsiryhmien toiminnassa ja varhaiskasvatustyössä	LIIKENNE	Tilojen käyttö- ja täydytysteet paranevat		Viestinnän kehittämissuunnitelma ja vuosikello laaditaan varhaiskasvatuksen myönteisen näkyvyyden parantamiseksi	
	Lasten kanssa toteutetaan osallistuvaa budjetointia päiväkotien toimintamateriaalin ja -välineiden hankinnassa				Kestävää kehitystä edistetään Espoon kestäväin kehityksen kasvatuksen ohjelman 2018 – 2021 mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa toimivien luontoryhmien määrä kasvaa	Sivistystoimen palvelujen saavutettavuutta englannin kielellä kehitetään muista kulttuuri- ja yhteiskuntakonteksteista tuleville asiakkaille
	Kehityksen, kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten avustamistehtävissä työskentelevän henkilöstön koulutustasoa nostetaan suunnitelmallisesti				Päiväkotien nettisivut uudistetaan	
	Eri kielii- ja kulttuuriryhmien lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen kasvaa. Eri kielii- ja kulttuuriryhmien lasten suomen kielen osaaminen paranee				Chat -palvelua tarjotaan varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa myös englanniksi.	

Kuva 4. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet 2020 osa-alueittain taulukkona. Tavoitteet, toteutumisen seurantamittarit sekä arviointi ovat kokonaisuudessaan liitteessä 2

Varhaiskasvatustaloudellista ajattelua noudattaen siten, että kaikille hakijoille saatiin mahdollisimman hyvin lasten ja perheiden tarpeita ja toiveita vastaavat varhaiskasvatustaloudelliset kustannustehokkaasti.

	Alkup. TA 2020	Muutettu TA 2020	Toteuma 12/2020	Poikkeama 2020
Tulot	19 250	19 250	18 040	-1 210
Menot	-233 800	-233 869	-224 106	9 762
TOIMINTAKATE	-214 550	-214 619	-206 104	8 515

Taulukko 1: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toteutuminen 2020

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen ja muutetun talousarvion tulo-odotus vuodelle 2020 oli 19,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 18 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi 1,2 miljoonaa euroa vähemmän, johtuen mm. Covid-19 epidemian poikkeustilanteen ajalta perheille hyvitetystä asiakasmaksuista lapsen ennakoon ilmoitetun poissaolon ajalta. Lisäksi tuloja alensi koko vuoden ennakoitua alhaisempi lapsimäärä. Hanketulojen määrä lisääntyi vuonna 2020 merkittävästi ja niitä kirjattiin vuoden 2020 tilinpäätökseen yli miljoonaa euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäinen talousarvio vuodelle 2020 oli 233,8 miljoonaa euroa. Talousarvion määrärahaa lisättiin 69 000 eurolla suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon siirryttyä 1.5.2020 uusiin monitoimitiloihin Karaporttiin.

Tilinpäätöksen toteuma oli 224,1 miljoonaa euroa. Menot alittivat muutetun talousarvion 9,7 miljoonalla eurolla. Kustannuksia alensi koronaepidemiasta johtuva poikkeustilanne sekä epidemian jatkuminen koko loppuvuoden. Lisäksi Matinraitin ja Suviniityn päiväkotien valmistumisen siirtyminen joulukuun loppuun 2020 sekä lasten määrä, joka jäi talousarvioon ennakoitua alhaisemmaksi etenkin 3 vuotta täyttäneiden lasten osalta.

MENOT (1 000 €)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TP 2020	Erotus Muut.TA - TP 2020	Muutos % Muut. TA - TP 2020	Muutos % TP 2019 - TP 2020
Kunnalliset päiväkodit	137 662	144 268	137 534	6 734	-4,7 %	-0,1 %
Perhepäivähoito	7 936	7 856	7 123	733	-9,3 %	-10,2 %
Avoin varhaiskasvatus	4 297	4 497	3 825	671	-14,9 %	-11,0 %
Ostopalvelut	14 052	13 804	13 553	251	-1,8 %	-3,6 %
Avustukset	450	450	-170	620	-137,7 %	-137,7 %
Yksityisen hoidon tuki	18 825	19 300	19 470	-170	0,9 %	3,4 %
Kotihoidon tuki	20 336	19 700	19 835	-135	0,7 %	-2,5 %
Yhteiset kustannukset	22 177	23 993	22 936	1 058	-4,4 %	3,4 %
YHTEENSÄ	225 735	233 869	224 106	9 762	-4,2 %	-0,7 %
TULOT (1 000 €)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TP 2020	Erotus Muut.TA - TP 2020	Muutos % Muut. TA - TP 2020	Muutos % TP 2019 - TP 2020
Päiväkodit	18 773	17 349	15 261	2 088	-12,0 %	-18,7 %
Perhepäivähoito	1 113	891	837	54	-6,1 %	-24,8 %
Avoin varhaiskasvatus	84	40	27	13	-31,9 %	-67,4 %
Ostopalvelut	926	720	659	61	-8,5 %	-28,8 %
Yhteiset	616	250	1 256	-1 006	402,3 %	103,9 %
YHTEENSÄ	21 511	19 250	18 040	1 210	-6,3 %	-16,1 %

Taulukko 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toteutuminen toiminnoittain 2020/Tilinpäätös 2020

Kunnallisten päiväkotien menojen muutettu talousarvio vuodelle 2020 oli 144,3 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 137,5 milj. euroa. Talousarvio alittui 6,7 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -4,7 %. Muutos vuoden 2019 tilinpäätökseen oli -0,1 %. Kustannusten alittumisen merkittävin tekijä oli Covid-19 epidemian poikkeustilanne. Lisäksi koko vuoden arvioitua alhaisempi lapsimäärä sekä uusien Matinraitin ja Suviniityn päiväkotien valmistuminen joulukuun lopussa 2020. Kunnallisten päiväkotien kustannukset ovat 61 % koko suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannuksista.

Kunnallisten päiväkotien tulojen talousarvio oli 17,3 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 15,3 milj. euroa. Tilinpäätös alittui 2 milj. euroa ja muutosprosentti oli -12 %. Muutosprosentti edelliseen vuoteen nähden oli -18,7 %. Tulojen alenemaan vaikutti Covid-19 epidemian

poikkeustilanteen ajalta perheille hyvitetävät asiakasmaksut sekä maksuttoman 5-vuotiaiden 20 viikkotuntia varhaiskasvatuksen kokeilu.

Perhepäivähoidon menojen talousarvio vuodelle 2020 oli 7,8 miljoona euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 7,1 milj. euroa ja talousarvio alittui 0,7 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon vertailtaessa oli -9,3 % ja muutos edelliseen vuoteen -10,2 %. Kustannusten alenemiseen vaikutti Covid-19 epidemian lisäksi perhepäivähoidon kysynnän väheneminen. Kunnallisena tuotetun perhepäivähoidon kustannukset ovat 3 % koko suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannuksista.

Perhepäivähoidon tulojen talousarvio oli 891 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 837 000 euroa. Talousarvio alittui 54 000 eurolla ja muutosprosentti oli -6,1 %. Muutosprosentti edelliseen vuoteen nähden oli -24,8 %. Tulojen alenemaan vaikutti sekä Covid-19 epidemia että lasten määrän väheneminen perhepäivähoidossa.

Avoimen varhaiskasvatuksen menojen talousarvio vuodelle 2020 oli 4,5 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 3,8 milj. euroa ja talousarvio alittui 0,7 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -14,9 % ja muutosprosentti edelliseen vuoteen -11 %. Merkittävin tekijä kustannusten alenemiseen oli Covid-19 poikkeustilanne ja epidemian jatkuminen koko loppuvuoden. Avoimen varhaiskasvatuksen kustannukset ovat 2 % koko suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannuksista.

Avoimen varhaiskasvatuksen tulojen talousarvio vuodelle 2020 oli 40 000. Tilinpäätöksen toteuma oli 27 000 euroa ja alitusta kertyi 13 000 euroa. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -31,9 % ja edelliseen vuoteen -67,4 %. Avoimen varhaiskasvatuksen tulot koostuvat tilojen kuntalaiskäytön vuokrauksesta. Covid-19 epidemian vuoksi tilojen vuokratuotot jäivät alhaisemmiksi.

Ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen menojen talousarvio vuodelle 2020 oli 13,8 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 13,5 milj. euroa ja talousarvio alittui 0,3 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -1,8 % ja muutosprosentti edelliseen vuoteen -3,6 %. Ostopalvelun osalta kustannuksiin vaikutti ennakkoon arvioitua alhaisemmin toteutuneet lisämäärärahopäätökset. Päinvastoin kuin omana toimintana tuotetun varhaiskasvatuksen osalta, Covid-19 epidemia vaikutti ostopalveluun hieman kustannuksia lisäten. Kannatusyhdistyspohjaisille ostopalvelupäiväkodeille korvattiin menetettyjä asiakasmaksutuottoja poikkeustilanteen ajalta sekä kustannuksia maksettiin ostopalvelun vuosisopimusten mukaisesti. Ostopalvelun kustannukset kattavat 6 % suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaiskustannuksista.

Ostopalvelujen tulojen talousarvio vuodelle 2020 oli 720 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma 659 000 euroa. Tuloja kertyi 61 000 euroa vähemmän. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -8,5 % ja edelliseen vuoteen nähden -28,8 %. Tulojen alenemaan on vaikuttanut Covid-19 epidemia, 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokeilu sekä toiminnan väheneminen.

Starttiraha-avustuksiin oli varattu 450 000 euroa vuodelle 2020. Vuoden aikana uusia starttirahahakemuksia ei tullut. Vuoden aikana starttirahan takaisin perinnän kautta saatiin palautuksia 169 804 euroa. Muutosprosentti oli palautuksien vuoksi -137,7 %.

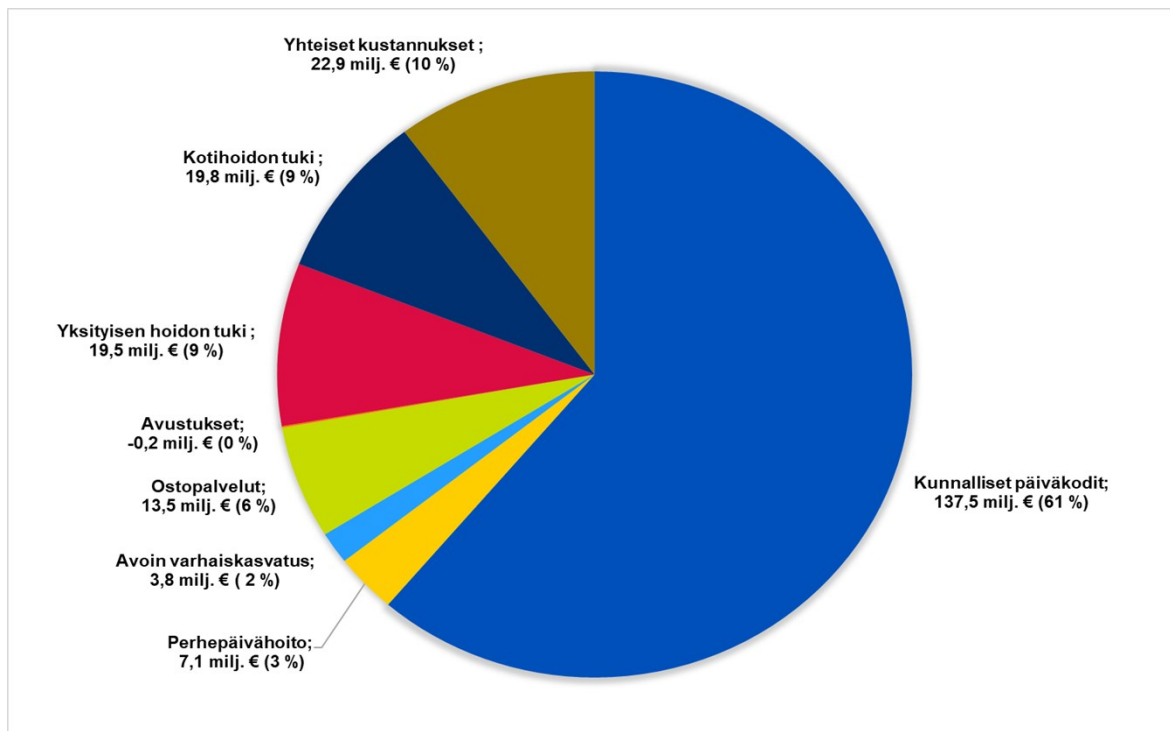
Yksityisen hoidon tuen kustannuksiin oli talousarviossa 2020 varattu 19,3 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 19,5 milj. euroa. Talousarvio ylittyi 0,2 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli 0,9 % ja edelliseen vuoteen nähden 3,4 %. Covid-19 epidemia vaikutti yksityisen hoidon tukeen sekä kustannuksia alentavasti, että myös nostaa. Kustannuksia alensi alhaisempi lapsimäärä, jolloin palveluntuottajalle maksettavaa yksityisen hoidon tuen hoitorahaa ja kuntalisää maksettiin vähemmän. Suomenkielinen varhaiskasvatus kuitenkin kompensoi yksityisille palveluntuottajille poikkeustilanteen vuoksi

menetettyjä asiakasmaksutuloja, mikä nosti kustannuksia. Yksityisen hoidon tuen kustannukset kattavat 9 % suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannuksista.

Kotihoidon tuen kustannuksiin oli talousarviossa varattu 19,7 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 19,8 milj. euroa. Talousarvio ylittyi 0,1 milj. eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli 0,7 % ja edelliseen vuoteen -2,5 %. Kotihoidon tuella olevien lasten määrä oli alkuvuodesta ennen Covid-19 epidemiaa huomattavasti alhaisempi ja kustannukset olisivat alittuneet. Covid-19 poikkeustilanteen vuoksi hoitopaikkatakuun ehtoja muutettiin siten, että perheillä oli mahdollisuus siirtyä varhaiskasvatuksesta hoitopaikkatakuulle ja siten saada kotihoidon tukea. Suurin osa perheistä palasi kesän jälkeen varhaiskasvatukseen, mutta osa jäi kotihoidon tuelle myös loppuvuodeksi. Hoitopaikkatakuusta johtuen kotihoidon tukea maksettiin arviolta yksi miljoona enemmän. Kotihoidon tuen kustannukset kattavat 9 % suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaiskustannuksista.

Yhteiset kustannukset, joka kattaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon, henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin edistämisen, kehittämistoiminnan, kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen, kielen ja kulttuurin tuen kustannukset sekä kaupungin sisäiset palvelumaksut. Näihin kustannuksiin oli varattu talousarviossa 24 milj. euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 23 milj. euroa. Talousarvio alittui yhdellä miljoonalla eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli -4,4 % ja edelliseen vuoteen nähden 3,4 %. Kustannukset alittuivat Covid-19 epidemiasta johtuen. Menojen kasvu edelliseen vuoteen nähden johtuu mm. kehittämishankkeiden kasvusta sekä kaupungin sisäisistä palvelumaksuista. Yhteiset kustannukset ovat 10 % koko suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannuksista.

Yhteisten kustannusten tulojen talousarvio vuodelle 2020 oli 250 000 euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 1 256 000 euroa. Tulo-odotus ylittyi yhdellä miljoonalla eurolla. Muutosprosentti talousarvioon nähden oli 402,3 % ja edelliseen vuoteen nähden 103,9 %. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa osallistuttiin vuoden aikana merkittävästi aiempaa enemmän hankerahoitushakemuksiin. Tulokertymä koostuu saaduista hankerahoituksista.

Kuva 5: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tilinpäätös 2020 toiminoittain

Kuvassa 5. on esitelty suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannusten jakautuminen eri toiminnoille vuodelta 2020. Kunnallisten päiväkotien osuus kustannuksista oli lähes kaksi kolmasosaa (61 %). Yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen osuudet olivat samansuuruisia, noin 9 prosenttia. Ostopalvelujen osuus oli kuusi prosenttia, perhepäivähoidon 3 prosenttia ja avoimen varhaiskasvatuksen 2 prosenttia.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa sekä osassa ostopalveluita kustannukset ovat bruttokustannuksia, eli niihin sisältyy asiakasmaksujen osuutta. Lasten hoidon tuet ovat nettokustannuksia.

4 Palvelut

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota ja kehittää varhaiskasvatusikäisten (10 kk-6 v) lasten ja heidän perheiden tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuspalvelut sisältävät myös esiopetuksen, esiopetusikäisten lasten valmistavan opetuksen, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen sekä avoimen varhaiskasvatuksen.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeisin tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Lasten ja vanhempien tarpeet ohjaavat varhaiskasvatus- ja palveluverkoston kehittämistä.

Varhaiskasvatuslain mukaan vanhemmat voivat valita alle kouluikäiselle lapselleen kunnan järjestämän varhaiskasvatuspaikan tai järjestää lapsen varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuella. Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna lasten huoltajien on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksen lisäksi lapsi voi olla varhaiskasvatuksessa.

Kunnan järjestämiä varhaiskasvatuspalveluja ovat olleet kunnan omana toimintana toteutettu varhaiskasvatus päiväkodissa, ryhmäperhepäivähoitona ja perhepäivähoitajan kotona tapahtuva varhaiskasvatus sekä ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus.

Yksityistä varhaiskasvatusta on tuettu lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella. Lisäksi Espoossa on maksettu yksityisen hoidon tuen kuntalisia.

Lasten kotihoidon tukeen kuuluu lakisääteinen kotihoidon tuki ja kunnan itsensä päättämä kuntalisä (Espoo-lisä).

Lasten kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki sekä niihin liittyvät kuntalisät maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta kaikista kustannuksista vastaa kunta.

Avointa varhaiskasvatusta on toteutettu asukaspuistoissa, kerhoissa ja alkuvuodesta ennen koronasulkuja avoimissa päiväkodeissa.

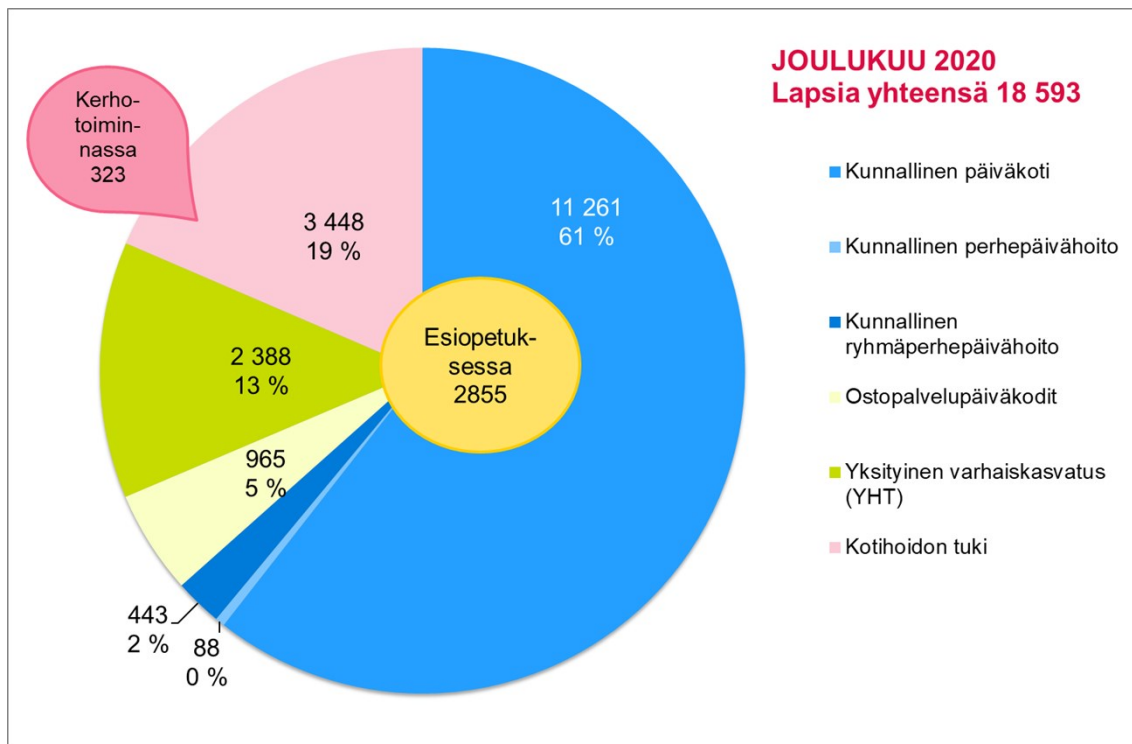
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö on vastannut esiopetuksen järjestämisestä ja koordinoinnista sekä esiopetusikäisten lasten valmistavasta opetuksesta. Suomenkielisen opetuksen tulosityksikkö on vastannut osasta esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja tuottanut osan kouluilla toteutettavasta esiopetuksesta.

Varhaiskasvatuksessa oli vuoden aikana keskimäärin 15 558 lasta. Varhaiskasvatukseen osallistui ennakkotiedon mukaan 78 prosenttia varhaiskasvatusikäisten ikäluokasta.

Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan osallistui 323 lasta. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa ja valmistavassa

opetuksessa oli 2 855 lasta.

Yksityisen hoidon tuella oli 2 388 lasta. Heistä 93 % oli yksityisessä päiväkodissa. Loput 7 prosenttia oli yksityisessä perhepäivähoidossa tai perhe oli palkannut lapselleen hoitajan kotiin.

Kuva 6: Lasten määrä varhaiskasvatuksen eri muodoissa sekä lasten kotihoidon tuella vuonna 2020

Kunnallisissa päiväkodeissa oli 11 261 lasta ja perhepäivähoidossa yhteensä 531 lasta. Ostopalvelupäiväkodeissa lapsia oli 965.

Palvelualueittain tarkasteltuna kunnallisessa ja ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa lapsia oli Leppävaarassa 3 555, Espoon keskuksessa 3 164, Espoonlahdessa 2 394, Tapiolassa 1 942 ja Matinkylä-Olarissa 1 692 lasta.

4.1 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus

Varhaiskasvatuksen palveluohjaus neuvoo ja ohjaa perheitä kaikissa kunnallisiin ja yksityisiin varhaiskasvatuspalveluihin sekä lasten hoidon tukiin liittyvissä asioissa. Palveluohjaajat tekevät lapsivalinnat kunnalliseen varhaiskasvatukseen, kerhoihin ja varhaiskasvatuksen järjestämään esiopetukseen. Vuoden 2019 aikana palveluohjaajat tekivät yhteensä n.11 000 päätöstä varhaiskasvatus-, kerho- tai esiopetuspaikasta.

Palveluohjauksen asioista tiedotetaan pääsääntöisesti nettisivuilla ja Facebookissa. Palveluohjausta annetaan puhelinpalveluna ja chatin kautta. Puhelinpalvelu toimii kaikkina arkipäivinä yhteensä 20 tuntia viikossa. Tavanomaisina päivinä puheluihin on vastaamassa yhtä aikaa kaksi henkilöä. Ruuhka-aikoina kaikki paikalla olevat palveluohjaajat ottavat vastaan puheluita. Kysymyksiin vastataan myös sähköpostilla. Palveluohjaus palvelee asiakkaita suomen ja englannin kielellä.

Palveluohjauksen palvelun lisäksi varhaiskasvatuksen palveluohjaus kuuluu kaikkien varhaiskasvatuksen esimiesten ja koko henkilökunnan tehtäviin. Asiakasta palvelee ja

ohjataan kaikissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä. Tietoa varhaiskasvatuspaikka - ja hakijatilanteesta annetaan kuitenkin vain palveluohjaustiimistä.

4.2 Kunnalliset päiväkodit ja perhepäivähoito

Suurin osa varhaiskasvatuksesta toteutettiin kunnallisissa päiväkodeissa. Perhepäivähoidon kysyntä on viime vuosina vähentynyt.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaiskasvatuspaikkatakuu, joka mahdollistaa tietyin ehdoin lapsen paluun tuttuun varhaiskasvatuspaikkaan, jos lapsi jää pois varhaiskasvatuksesta esimerkiksi vanhemman vanhempainvapaan ajaksi. Varhaiskasvatuspaikkatakuulle jäämisen ehtoja lievennettiin keväällä poikkeuslakien ajaksi, jolloin sen käyttö oli tavanomaista runsaampaa.

4.3 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä järjestetään varhaiskasvatusta ostopalveluna päiväkodeissa. Ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2020 lopussa 965 lasta.

Kilpailutettuja ostopalvelupäiväkoteja oli vuoden 2020 lopussa kahdeksan ja vuoden 2020 aikana varhaiskasvatusta ostettiin 27 päiväkodilta vuosisopimuksen perusteella.

Ostopalvelujen laatua valvotaan säännöllisesti toteutettavilla auditointikäynneillä.

Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin ostopalvelusopimuksilla tai maksusitoumuksilla yhteensä 13,5 milj. eurolla.

4.4 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisät

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen varhaiskasvatuksen yksityisestä päiväkodista tai perhepäivähoidosta ja perheille, jotka palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lapsiaan. Yksityisen hoidon tukea maksettiin 2 388 lapsesta 2 016 perheelle joulukuussa 2020.

Yksityisen hoidon tuki ja siihen liittyvä kuntalisä haetaan ja maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta rahoittajana on kunta. Tuki maksetaan varhaiskasvatuspalvelujen tuottajalle, jolloin se ei ole perheelle veronalaista tuloa.

Lakisääteisten tukien yhteydessä maksetaan Espoon päättämiä yksityisen hoidon tuen kuntalisia. Kuntalisät ovat liitteessä 3.

Lisäksi Espoo maksaa yksityiseen varhaiskasvatukseen sisaruslisää toisesta lapsesta lukien. Viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin järjestämiseen myönnetään lapsikohtaista kuntalisää vastaava euromäärä kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien 5-vuotiaiden lasten maksusta annettava alennus enimmillään. Nämä lisät maksetaan Espoon sivistystoimen talousyksiköstä, koska Kelalla ei ole mahdollisuutta maksaa muita kuin lakisääteisiin tukiin liittyviä kuntalisia.

Yksityisen hoidon tukeen käytettiin 19,5 miljoonaa euroa. Sisaruslisää maksettiin yksityiseen varhaiskasvatukseen 0,7 milj. euroa ja kuntalisää 5-vuotiaiden lasten maksuttomaan 20 viikkotunnin varhaiskasvatukseen 0,5 milj. euroa sekä Covid-19 pandemiakorvauksia 0,8 milj. euroa.

4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille

Varhaiskasvatusta kehitetään yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa siten, että osa uusista paikoista on yksityisiä. Yksityisten varhaiskasvatuspaikkojen perustamista tuetaan maksamalla starttiraha-avustusta, joka on enintään 3 000 euroa uutta perustettavaa varhaiskasvatuspaikkaa kohden. Starttiraha-avustusta myönnetään tilojen hankkimisesta ja muutostöistä aiheutuviin kustannuksiin ja irtaimistokustannuksiin. Starttiraha-avustusta myönnetään lisäksi toiminnan käynnistämiseen tarvittavien toimintavälineistön ja -materiaalien hankintakustannuksiin.

Vuoden 2020 talousarvioon oli varattu 450 000 euroa starttiraha-avustusten maksamiseen. Vuoden aikana ei tullut yhtään starttirahahakemuksia, joten päätöksiä starttiraha-avustuksista ei tehty. Starttiraha-avustusten takaisinperintänä palauttamisia saatiin yhteensä 169 804 euroa.

4.6 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä

Lasten kotihoidon tukea maksetaan alle 3-vuotiaiden lasten perheille lapsista, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa. Lasten kotihoidon tukeen kuuluu lakisääteinen kotihoidontuki ja Espoo-lisä. Lasten kotihoidon tuki ja siihen liittyvät kuntalisät maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta kaikista kustannuksista vastaa kunta.

Lakisääteinen hoitoraha perheen nuorimmasta lapsesta oli 341,69 eur/kk ja tulosidonnainen hoitolisää 0 – 182,86 eur/kk. Kuntalisää maksettiin perheen nuorimmasta alle 2-vuotiaasta lapsesta 190 eur/kk ja 2-vuotiaasta 150 eur/kk.

Lisäksi lakisääteistä hoitorahaa maksettiin 102,30 eur/kk alle 3-vuotiaasta sisaruksesta ja 65,73 eur/kk kolme vuotta täyttäneestä sisaruksesta.

Kotihoidon tuen Espoo-lisän maksamisen ehtona on, että kaikista perheen lapsista maksetaan kotihoidon tukea. Esiopetukseen oikeutettu lapsi voi osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen. Jos kotihoidon tuella olevan lapsen sisaruksella todetaan erityisen tuen tarve ja siitä on asiantuntijalausunto, Espoo-lisää maksetaan, vaikka erityistä tukea tarvitseva lapsi olisi varhaiskasvatuksessa.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää; monikkoperheiden tuki ja ottolapsen Espoo-lisä.

Monikkoperheille suunnattua tukea maksetaan, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Pidennetyn vanhempainrahakauden ajalta maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 190,00 euroa/kk toisesta lapsesta lukien.

Ottovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 190,00 euroa kuukaudessa yli 3-vuotiaasta lapsesta ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut kaksi vuotta.

Lasten kotihoidon tuen määräraha sisältää lakisääteisen kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen Espoo-lisän. Kotihoidon tukeen käytettiin 19,8 miljoonaa euroa, josta Espoo-lisän osuus oli 4,7 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2020 lasten kotihoidon tukea maksettiin 2779 perheelle yhteensä 3 398 lapsesta. Kotihoidon tuella olevien lasten määrä on suurimmillaan kesäaikana. Koko vuoden aikana kotihoidon tukea maksettiin keskimäärin 3 743 lapsesta.

4.7 Esiopetus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö on vastannut esiopetuksen järjestämisestä ja koordinoinnista.

Esiopetusta ja esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimesta yhteensä 2 855 lapselle 110 päiväkodissa ja 20 koulussa. Lisäksi suomenkielisen opetuksen toteuttamassa esiopetuksessa oli 489 lasta 12 koululla. Esiopetuksen yhteydessä toteutettavaa perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestettiin keväällä 15 varhaiskasvatusyksikössä yhteensä noin 150 lapselle. Lukuvuoden 2020-2021 alusta valmistavaa opetusta oli mahdollista saada kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä, joissa on esiopetusta. Tämän myötä perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui 6-vuotiaita lapsia 450.

4.8 Avoin varhaiskasvatus

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut (asukaspuistot, avoimet päiväkodit ja kerhot) tarjoavat lakisääteistä varhaiskasvatustoimintaa täydentävän vaihtoehdon. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut ovat perheille suunnattuja, pääsääntöisesti maksuttomia palveluja, joissa lapsilla on mahdollisuus luoda ystävyyssuhteita ja harjoitella tärkeitä sosiaalisia taitoja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Korona-pandemian vuoksi avoimen varhaiskasvatuksen palveluja jouduttiin sulkemaan tai toimintaa jouduttiin rajoittamaan. Asukaspuistot olivat suljettuina 18.3.-31.5.2020. Sen jälkeen asukaspuistojen toiminta toteutettiin pääsääntöisesti ulkotoimintana Koronaan liittyviä turvallisuusohjeita noudattaen. Heinäkuussa kaikilla palvelualueilla oli avoinna yksi asukaspuisto. Syksyllä asukaspuistossa oli mahdollista järjestää toimintaa kiinteissä ryhmissä. Myös pienet koululaiset pystyivät käyttämään sisätiloja porrastetusti.

Avoimet päiväkodit suljettiin 18.3.2020 ja ne olivat suljettuina koko loppuvuoden. Avoimissa päiväkodeissa ei ole pihoja ja niiden tilat ovat pienet, joten Korona-ohjeiden noudattaminen tiloissa ei ollut mahdollista.

Myös kerhojen toiminta lopetettiin 18.3.2020 alkaen kevääksi ja kesäksi. Syksyllä kerhot toimivat normaalisti varhaiskasvatuksen Korona-ohjeita noudattaen.

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluja tarjottiin kaikilla palvelualueilla. Asukaspuistoja on 16. Käyttäjää asukaspuistoissa oli keskimäärin 958/päivä. Asukaspuistojen käyttäjinä olivat alle kouluikäiset lapset huoltajineen sekä koululaiset aamuisin ja iltapäivisin. Pienille koululaisille (1- 2 –luokkalaisille) tarjottiin mahdollisuus maksulliseen välipalaan koulujen toiminta-aikana.

Avoimia päiväkoteja oli neljä. Avoimet päiväkodit on tarkoitettu erityisesti alle 3-vuotiaille lapsille ja heitä kotona hoitaville vanhemmille tai hoitajille. Käyttäjää Espoon avoimissa päiväkodeissa oli keskimäärin 63/päivä.

Kerhot tarjoavat vaihtoehdon koko- tai osapäiväiselle varhaiskasvatukselle. Kerhotoiminnan tavoitteena on tukea kotihoidossa olevien lasten varhaiskasvatusta tarjoamalla lapsille toimintaa vertaisryhmässä.

Kotihoidon tuella olevien perheiden lapset voivat osallistua kerhotoimintaan huoltajan menettämättä tukea. Jos perheelle maksetaan yksityisen hoidon tukea, ei lapselle voida myöntää kerhopaikkaa. Vuoden 2020 lopussa suomenkielisen varhaiskasvatuksen kerhoissa oli yhteensä 323 lasta, noin 100 lasta vähemmän kuin edellisellä vuonna.

4.9 Kehityksen, kasvun ja oppimisen tuki varhaiskasvatuksessa

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa päätettyjen kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen linjausten mukaan tuki järjestetään ensisijaisesti erilaisin joustavin järjestelyin lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä inklusion periaatteiden mukaisesti. Toimiva yhteistyö huoltajien kanssa on keskeisessä asemassa lapsen tuen suunnittelussa.

Palvelualueilla työskentelee seitsemän varhaiserityiskasvatuksen koordinaattoria sekä 64 laaja-alaista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Laaja-alaiset varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelevät varhaiskasvatusyksiköissä yhdessä henkilökunnan kanssa käyttäen menetelminä muun muassa mallintamista, samanaikaisopetusta ja ohjauskeskusteluja.

Jokaisella palvelualueella on myös alueen tarpeiden mukaisesti erityisryhmiä (29) ja pedagogisesti vahvistettuja ryhmiä (27). Lisäksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on eriytyisavustajia ja avustajia sekä vakinaisissa tehtävissä että määräaikaisina Seure henkilöstöpalvelut Oy:stä hankittuna. Elokuussa 11 avustajan vakanssia muutettiin lastenhoitajien vakansseiksi. Muutos mahdollistaa toimimisen tarkoituksenmukaisissa pienryhmissä lapsen kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävissä koulutuksissa on huomioitu inklusiivinen toimintamalli.

Ennaltaehkäisevää työtä jatkettiin perhe- ja sosiaalipalvelujen kanssa. Yhteistyö lasten kuntoutuspalveluiden, lasten psykiatrisen yksikön ja perheneuvolan kanssa oli keskeisessä asemassa. Yhteistyössä valmistui levottoman lapsen hoitopolku, tyttöjen silpomisen ehkäisyn toimintaohjeet sekä kiusaamisen ehkäisyn toimintaohjelma. Esiopetusta koskeva oppilashuolto toteutui yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa. Lasten psykiatrisen yksikön kanssa yhteistyö tiivistyi. Elokuusta alkaen varhaiskasvatuksessa on työskennellyt yhden päivän viikossa seniorivakanssilla oleva psykiatrinen sairaanhoitaja. Hän työnsä on kohdentunut yksiköihin, joissa on haasteellisesti käyttäytyviä lapsia.

Kunnallisessa ja ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 1 383 (10,5%) tarvitsi kehityksen, kasvun ja oppimisen tukea. Tukea tarvitsevista 1 346 oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja 37 ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Suomenkielinen varhaiskasvatus ja suomenkielinen opetus vahvistivat tukea tarvitsevien lasten kasvun ja oppimisen tuen järjestämistä jatkumona varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneiden lasten esiopetus ja erityinen tuki järjestettiin varhaiskasvatuksessa yhteistyössä suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kanssa.

4.10 Monikielisten ja -kulttuuristen lasten varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan kaikkia kieliä ja kulttuureja ja ne huomioidaan lapsiryhmien kieli- ja kulttuuritietoisen pedagogiikan toteuttamisessa.

Vuoden 2020 aikana kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatusta kehitettiin useiden erilaisten hankkeiden ja toimien avulla. Nämä hankkeet ja toimet on kuvattu tarkemmin Varhaiskasvatuksen kehittäminen- kohdassa.

Syksyllä 2018 työskentelyn aloittaneiden kieli- ja kulttuuriopettajien (kiekujen) työtä keskitettiin vuonna 2020 edelleen niihin yksiköihin, joissa vieraskielisten lasten osuus on suuri. Tämä mahdollisti pitkäkestoisemmän työskentelyn samassa yksikössä, jolloin suomen kielen oppiminen ja lapsen identiteettiä tukevien toimintatapojen vakiintuminen osaksi yksikön toimintaa mahdollistuu aiempaa paremmin.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa puhuttiin yli 90:tä eri kieltä. Yleisimmät kielet olivat arabia (404), venäjä (398), somali (323), englanti (218), viro (212), albania (197).

Kunnallisessa ja ostopalveluvarhaiskasvatuksessa olevista lapsista vieraskielisten lasten osuus oli 26 prosenttia. Osuus oli palvelualueetasolla suurin Matinkylä-Olarissa (33,9 %) ja pienin Tapiolassa (16,5 %). Eteläisessä Espoon keskuksessa vieraskielisten lasten osuus oli Matinkylä-Olaria suurempi (46,9 %) ja vastaavasti Espoon keskuksen pohjoisen palveluyksikön alueella Tapiolaa pienempi (15,2 %). Leppävaarassa vieraskielisiä lapsia oli 27,3 % ja Espoonlahdessa 25,8 % kunnallisessa ja ostopalveluvarhaiskasvatuksessa olevista lapsista.

Espoossa toimivissa yksityisessä päiväkodeissa oli marraskuussa 2020 palveluntuottajien ilmoituksen mukaan 364 vieraskielistä lasta. Vieraskielisten lasten osuus oli 18,2 %

4.11 Varhaiskasvatuksen palveluverkko ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2020 alkupuolella otettiin käyttöön Karamäen uusi vanhan rakennuksen korvaava päiväkotitoiminta. Viherkallion päiväkodin toiminta keskeytyi vuoteen 2024 asti, jolloin päiväkodin tontille valmistuu uusi suurempi päiväkotitoiminta. Lippajärven päiväkodin A-talo sai väistötilat Auroran koulun ja päiväkodin tontille kesällä. Leppävaarassa lopetettiin Laulurastaan, Leppäkertun ja Perkkään metsän ryhmäperhepäiväkotien toiminta.

Tapiolassa päättyi Kardemumman ryhmäpäiväkodin toiminta. Silkkiniityn päiväkotitoiminta perusparannettiin, päiväkotitoiminta oli väistötiloissa lokakuulle 2020 asti.

Matinkylä-Olarissa Kaarnapurren päiväkodin toiminta siirtyi väistöön alueen muihin toimipaikkoihin syksyllä tilojen korjauksen ajaksi. Joulukuussa valmistui Matinkylä-Olariin päiväkotitoiminta, sen käyttöönotto siirtyi vuoden 2021 tammikuulle. Samalla päättyi kahden erillisen päiväkotiryhmän (Lehtikalat ja Kultakalat) sekä Pikku Helenan ryhmäperhepäiväkodin toiminta.

Espoonlahden palveluverkossa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2020. Väistöön vuoden 2019 puolella siirtynyt Pisan päiväkotitoiminta jatkaa toimintaansa väistötiloissa kesään 2022 asti.

Espoon keskuksessa päättyi Tammenterhon ryhmäperhepäiväkodin toiminta. Lasinpuhaltajan päiväkotitoiminta sai uudet suuremmat tilat kesällä 2020. Suviniityn vuorohoitoa tarjoava päiväkotitoiminta valmistui joulukuussa 2020. Toiminta rakennuksessa käynnistyy tammikuussa 2021. Samalla päättyi Suviniityn ryhmäperhepäiväkodin, Suviradan päiväkotiryhmän ja Suviniityn avoimen päiväkodin toiminta.

Suomenkielinen varhaiskasvatus, syksy 2020							
		Palvelualue					
		Leppävaara	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoonlahti	Espoon keskus	ESPOO
Kunnallinen varhaiskasvatus	Päiväkodit	42	21	20	26	33	142
	joista esiopetuksen järjestämis- paikkoja	19	15	14	16	15	79
	Ryhmäperhepäiväkodit	17	3	4	6	14	44
	Perhepäivähoitajat	2	1	1	9	19	32
	Suvan toteuttama esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, ryhmien määrä	6	3	2	7	19	37
	Suvan toteuttama Sukon esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, ryhmien määrä	11	2	0	8	3	24
	Asukaspuistot	4	2	2	4	4	16
	Kerhot	7	7	4	7	6	31
Yksityinen varhaiskasvatus	Päiväkodit, ostopalvelu	6	10	10	3	6	35
	joista esiopetuksen järjestämis- paikkoja	3	1	2	0	4	10
	Päiväkodit, yksityisen hoidon tuki	13	13	15	11	8	60
	joista esiopetuksen järjestämis- paikkoja	5	5	5	2	4	21
	Ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	1	0	1	0	0	2
	Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	12	1	4	7	12	36

Taulukko 3: Varhaiskasvatuksen palveluverkko 31.12.2020

4.12 Palvelusetelin käyttöönottoon liittyvä valmistelu

Vuonna 2020 valmisteltiin varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoa. Kevään aikana valmisteltiin palvelusetelin sääntökirjan luonnosta, jota esiteltiin opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle sekä Svenska rum lautakunnalle kesäkuussa.

Palvelusetelin käyttöönoton valmistelu eteni syksyllä siten, että opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta ja Svenska rum-lautakunta hyväksyivät varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjan. Syksyn aikana lautakunnat käsittelivät palvelusetelin enimmäisarvoa, kertoimia ja mahdollisen hintakatton euromäärää. Lautakuntien esitys kaupunginhallitukselle palvelusetelin enimmäisarvoksi ja kertoimiksi sekä hintakatton euromääräksi käsiteltiin kaupunginhallituksessa loka- ja marraskuussa. Koska palvelusetelin käyttöönotosta päätti valtuusto talousarvion hyväksymisen yhteydessä joulukuussa 2020, syksyn aikana lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa käsitellyt palvelusetelin käyttöönottoon liittyvät asiat päätettiin ehdollisina. Valtuusto päätti sisällyttää vuoden 2021 talousarvion määrärahan yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon.

Palvelusetelituottajien hallinnointi toteutetaan PSOP-järjestelmällä, joka on käytössä muun muassa Espoon sosiaali- ja terveystoimen palvelusetelitoiminnassa. Joulukuussa kaikille yksityisille palveluntuottajille järjestettiin kolme samansisältöistä koulutusta palvelusetelituottajaksi hakeutumisesta. Palveluntuottajille jaettiin aineisto tuottajaksi hakeutumisesta ennen koulutustilaisuuksia.

Palvelusetelin käyttöön liittyviä prosesseja ja järjestelmien käyttöönottoa valmisteltiin siten, että palveluseteli on käytössä 1.8.2021 alkaen. Palvelusetelin käyttöönoton valmisteluajataulussa on huomioitu, että palveluntuottajat hakeutuvat palvelusetelituottajiksi joulukuusta 2020 alkaen, jotta päätökset saadaan tehtyä helmikuun 2021 aikana. Asiakkailta tulee olla mahdollisuus hakea palveluseteliä neljä kuukautta ennen käytön alkamista eli viimeistään maaliskuun 2021 lopussa.

5 Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta, varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittäminen

5.1 Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta

Opetushallituksen 2018 antamien Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan laadittu Espoon kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma on ollut käytössä 1.8.2019 alkaen. Jokaiselle lapselle on suunnitelman mukaisesti laadittu yksilöllinen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja jokaiselle lapsiryhmälle ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma eli ns. ryhmän vasu.

Esiopetusta toteutettiin kuntakohtaisen esiopetussuunnitelman (Ovala 21.10.2015) ja yksikkökohtaisten lukuvuosisuunnitelmien mukaisesti. Jokaiselle esiopetukseen osallistuneelle lapselle laadittiin vanhempien kanssa yhteistyönä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops).

Vuonna 2020 pedagogiikan sisällölliset painopisteet olivat moninaisia, koska lainsäädännön ja varhaiskasvatuksen normien muutos on edellyttänyt laaja-alaista kehittämistä sekä jatkuvan arvioinnin kehittämisprosessin jatkamista. Tässä työssä on jouduttu huomioimaan koronapandemian aiheuttamat työskentelyn luomat reunaehdot sekä tilanteen vaatimukset.

5.2 Varhaiskasvatuksen arviointi

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa keskeisinä lähtökohtina arvioinnille, kehittämiselle sekä oman arviointimallin muotoilulle olivat Opetushallituksen joulukuussa 2018 antamat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tuomat pedagogiset lähtökohdat arvioinnin kehittämiselle.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVIN) vuonna 2018 laatimat Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset on huomioitu vuoden 2020 varhaiskasvatuksen arvioinnin kehittämisessä ja arviointimallin laatimisessa sekä toiminnan pedagogisen sisällön kehittämisessä.

Varhaiskasvatuksen itsearviointia ja toiminnan kehittämistä kohdennettiin lasten osallisuuteen ja toimijuuteen tukemalla näiden vahvistumista leikissä, liikkumisessa, taiteellisessa kokemisessa ja ilmaisemisessa sekä tutkimisessa. Lisäksi erityistä huomiota kiinnitettiin oppimisympäristöihin ja kestäväen kehityksen sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen ajattelun vahvistumiseen oppimisympäristöissä ja varhaiskasvatoiminnassa. Henkilökunnan käytössä oli edelleen arvioinnin tueksi laaditut itsearviointikriteerit, joiden päivytystä tehtiin vuoden 2020 aikana KARVIN laadun arvioinnin indikaattoreiden pohjalta. Varhaiskasvatussyksiköiden pedagogista toimintaa ja yksiköiden kehittämistyötä tarkasteltiin varhaiskasvatussyksiköiden johtajien kanssa johtamisen rakenteissa sekä yksiköiden henkilöstön kanssa johdon katselmuksissa (vasukatselmuksiset).

Arviointitietoa varhaiskasvatussyksiköiden toiminnan onnistumisesta koottiin lisäksi esimerkiksi Kehittävä- palaute havainnointien, lasten ja vanhempien kuulemisten sekä asiakaspalautteiden kautta. 2019 pilotoitu yleistä asiakaskokemusta mittaava verkkokysely toistettiin vuonna 2020 ainoastaan syksyllä, koska keväällä sen toteuttaminen ei lasten covid19-tilanteesta johtuvien poissaolojen vuoksi ollut tarkoituksenmukaista. Vastaava kysely tehtiin syksyllä myös henkilöstölle.

Palvelujen käyttöä ja talousarvion toteutumista arvioitiin säännöllisesti. Johtoryhmä käsittelee kuukausittain muun muassa varhaiskasvatussyksiköiden täyttö- ja käyttöasteiden sekä henkilöstömenojen toteutumista. Hakijatilanteen kehittymistä seurattiin ja sen

muutoksia ennakoitiin sekä väestöennusteiden että viikoittaisen hakijatilanteen seurannan ja arvioinnin kautta.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu ovat tehneet vuosittain yhteisen selvityksen varhaiskasvatuspalvelujen käytöstä ja kustannuksista 1990-luvulta alkaen. Viimeisin vuoden 2019 Kuusikko-raportti julkaistiin elokuussa 2020. Uusi raportti vuodesta 2020 ilmestyy vuoden 2021 elokuussa. Aiempien vuosien raportit löytyvät osoitteesta www.kuusikkokunnat.fi.

5.3 Pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen asiakaskysely ja Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus

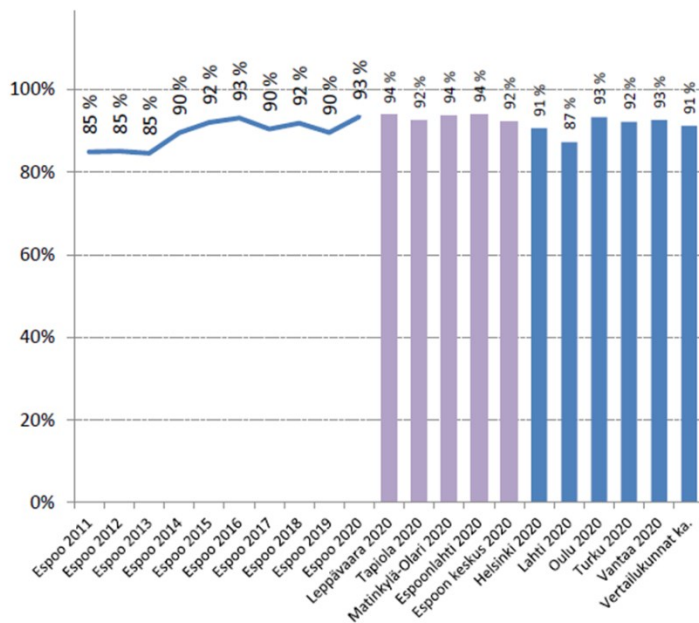
Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa toteuttivat loka-marraskuun vaihteessa (19.10.-8.11.2020) yhteisen asiakaskyselyn kaikille kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien lasten huoltajille. Asiakaskysely lähetettiin lähes 60 000 huoltajalle, joiden lapset ovat joko kunnallisessa tai yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Vastauksia saatiin yhteensä 15 269.

Parhaat arviot saivat lasten viihtyvyys sekä henkilökunta varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Lapset ja huoltajat kokivat myös, että lapsilla on hyvät ja riittävät kaverisuhteet varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Henkilökunta saa huoltajilta paljon kiitosta. Vastausten perusteella kunnilla on kehitettävää lapsen mahdollisuuksissa osallistua toiminnan sisällön suunnitteluun sekä siinä, että vanhemmilta saadut palautteet, ideat ja toiveet käsitellään entistä paremmin. Kyselyn tulosten mukaan parannettavaa on myös erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämisessä entistäkin monipuolisemmin varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan lisäksi.

Myös Espoossa parhaat arvosanat saivat huoltajien arvostava ja ystävällinen kohtaaminen ja lapsen viihtyminen varhaiskasvatuksessa. Lisäksi lasten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista huolehditaan hyvin ja lapsella on kavereita varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Espoon varhaiskasvatuksen kehittämiskohteiksi nousevat kyselyn perusteella samat asiat kuin koko pääkaupunkiseudulla: lapsen mahdollisuudet osallistua toiminnan sisällön suunnitteluun sekä vanhemmilta saatujen palautteiden, ideoiden ja toiveiden käsittely. Tulosten mukaan parannettavaa on myös lapsen varhaiskasvatus- tai esiopetus suunnitelmaa koskevissa keskusteluissa sovittujen asioiden toteutumisessa.

Tulokset käydään keväällä 2021 läpi varhaiskasvatuksen johdossa ja huoltajien kanssa varhaiskasvatusyksiköissä ja niiden pohjalta nostetaan kehittämiskohteita. Kaikki yksiköt, joissa on vähintään viisi vastaajaa, saavat käsiteltäväksi omat tuloksensa.

Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksen mukaan vastaajien tyytyväisyys varhaiskasvatuksen järjestämiseen on noussut edellisestä vuodesta kolme %-yksikköä. Tyytyväisyys on korkea myös vertailukuntiin verrattaessa. Vuosittaiset tulokset ovat näkyvillä kuvassa 7.

Kuva 7: Miten hyvin varhaiskasvatus ja peruskoulu on hoidettu asuinkunnassa. Tyytyväisten osuus kantaa ottaneista, % (Lähde: FCG Finnish Consulting Group Kaupunki- ja kuntapalvelut 2020)

5.4 Varhaiskasvatuksen kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on käytössä jatkuvan parantamisen toimintatapa. Siinä arviointi ja kehittäminen muodostavat jatkuvan arkityöhön integroituvan prosessin, jossa arviointia seuraa kehittämiskohteiden asettaminen, toiminnan kehittäminen pienin askelin ja jälleen arviointi ja kehittäminen ja näin jatketaan eteenpäin. Prosessiin liittyy myös jo aiemmin mainittu johdon katselmus, niin sanottu vasukatselmus.

Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ja aiempien ICT-mentoreiden kouluttamista jatkettiin TVT –tutoreita kouluttamalla. Vuoden 2021 loppuun mennessä pyritään siihen, että jokaisessa toimintayksikössä työskentelee TVT-tutori, joka pystyy tukemaan henkilöstöä TVT:n pedagogisessa hyödyntämisessä lasten kanssa. Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui Espoon digikehittämis- ja yhteiskehittämiskokeiluihin, joita tehtiin yhteistyössä yritysten kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tvt-osaamisen arviointivälineen (VOPEKA) jatkoksi suomenkielinen varhaiskasvatus on ollut laatimassa yhdessä mm. Helsingin, Vantaan ja Tampereen kanssa johtajien ict –osaamisen arviointivälinettä (JOPEKA).

Uusi kehittäminen kohdistui vuonna 2020 erityisesti sosiaalisesti kestävän kehityksen edellytysten luomiseen. Kehittämisen kohteeksi nousi painotetummin myös eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden lisäämisen ja tasavertaisten oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen. Osallisuuden vahvistamisen tarve ja suomen kielen oppimisen entistä vahvempi tukeminen ovat olleet avustushakujen lähtökohtina ja kehittämistyötä on tehty mm. Tasa-arvo 6-, Paola-, ja Musapeda -projektien kautta sekä valtion positiivisen diskriminaation ja tasa-arvohankkeiden mahdollistamalla rahoituksella. Näiden kehittämistyön tuloksia on otettu käyttöön.

Paola -hanke on suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja lasten kuntoutuspalveluiden yhteinen projekti, joka perustuu Turussa kehitettyyn Paula -hankkeeseen. Vieraskielisille lapsille suunnatussa tehostetussa suomen kielen opetuksen pienryhmätoiminnan kautta toteutettavissa hankkeissa edistetään lasten suomen kielen ja äidinkielen kehittymistä, lasten itsesäätelytaitoja ja oppimisvalmiuksien vahvistamista sekä vanhempien roolin

vahvistamiseen lapsen kielenkehityksen tukemisessa. Paola-hanke laajeni syksyllä 21 yksikköön.

Niilo Mäki Instituutin kanssa käynnistettiin loppusyksystä Leikitään ja keskitytään -hanke yksiköiden koulutuksella. Varsinainen hanke alkaa tammikuussa. Suvasta mukana on neljä yksikköä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Covid19 haittojen ehkäisemiseen myöntämällä rahoituksella palkattiin lisähenkilökuntaa ryhmiin sekä aloitettiin Nepsy-valmentaja koulutus 25:lle varhaiskasvatuksen opettajalle. Tammikuussa aloitti 20 varhaiskasvatuksen opettajaa saman koulutuksen suvan kustantamana. Tavoitteena on lisätä henkilökunnan neuropsykiatrista osaamista.

Edetään Espoossa -hankkeen eri vaiheiden kautta jalostunut Päiväkotitutuksi- toiminta otettiin käyttöön, mutta covid10 vuoksi sen käyttöä ei voitu laajentaa, koska toiminnassa halutaan kohdentaa eri kieli- ja kulttuuritaustaisille vanhemmille kasvatuksellisia teemoja tarkastelevia, kaikille avoimia tilaisuuksia.

Tasa-arvo 6-hankkeen tavoitteena oli palveluohjauksen vahvistaminen ja erityisesti maahanmuuttajaperheiden tukeminen varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa, siirtymävaiheissa sekä muussa perheiden kanssa tehtävässä interaktiivisessa yhteistyössä. Hankkeella toteutettiin erilaisia kokeiluja, jotka liittyvät edellä mainittuihin vaiheisiin ja niissä tunnistettuihin toiminnan kehittämistarpeisiin. Kehittämistyön keskiössä oli asiakaslähtöinen varhaiskasvatuspalvelu sekä asiakkaiden osallisuuden huomioiminen prosessin eri vaiheissa. Hankkeessa toteutetuista kokeiluista on tuotettu varhaiskasvatusyksiköiden tueksi arjen haasteisiin luotuja konkreettisia apu työkaluja osallisuuden vahvistamiseksi. Hankkeen tuloksia esiteltiin mm. esimiespäivällä ja niitä on otettu jo käyttöön muissakin, kuin kehittämiseen osallistuneissa varhaiskasvatusyksiköissä.

Positiivisen diskriminaation avustusrahoituksella palkattiin määräaikaista kielikaveri-lastenhoitajia lisähenkilöstöksi niihin varhaiskasvatusyksiköihin, joissa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osuus on suuri. Kielikaveri-lastenhoitajien tehtävänä on tukea maahanmuuttajataustaisten lasten osallisuutta ja suomen kielen kehittymistä erilaisten kielitietoisien toimintatapojen avulla. MusaPeda-projekti on osa Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen positiivisen diskriminaation hanketta. Projektin tavoitteena on musiikkipedagogisen toimintamallin kehittäminen erityisesti monikielisten ja -kulttuuristen lasten osallisuuden vahvistamiseen ja kielen oppimisen tukemiseen. Toiminnasta hyötyvät kuitenkin kaikki varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset. Tavoitteena on MusaPeda-mallin jalkauttaminen ja vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatusyksiköiden toimintaa henkilöstöä ohjaamalla. Projektissa on covid19 tilanteen vuoksi käytetty yhteiseen työskentelyyn etäyhteyksiä, mikä on kuitenkin myös monipuolistanut mallin levittämisen tapoja ja laajentanut yksiköiden mahdollisuuksia perehtyä MusaPeda-malliin.

Loppuvuodesta 2020 käynnistettiin yhteishanketta Maahanmuuttajataustaisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseksi Espoon kaupungin Maahanmuuttajapalveluiden ja Omnian maahanmuuttajien osaamiskeskuksen kanssa.

Henkilökunnan kieli- ja kulttuuritietoisuuden varhaiskasvatuksen osaamista tuettiin erilaisilla koulutuksilla. Vuonna 2020 käynnistettyä lastenhoitajien laajaa kielitietoisuuden varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusta jatkettiin etäyhteyksiä hyödyntämällä, mutta uusia ryhmiä ei aloitettu. Koulutuksen sisällöt kytkeytyivät kiinteästi varhaiskasvatussuunnitelmaan. Painopistealueina koulutuksessa olivat lasten kielenkehitys ja kielitietoisuus. Sen sisältöä päivitetään ja jatketaan vuonna 2021 etäkoulutusmuodossa hyödyntäen O 365 Teamsiä sekä verkkokoulutussisältöjä.

Suomenkielinen varhaiskasvatus on vuodesta 2017 alkaen ollut mukana Opetushallituksen koordinoimissa varhaiskasvatuksen maahanmuuttajaopetuksen kehittämisverkosto Reimarissa sekä varhaiskasvatuksen Loisto-verkostossa. Vuonna 2020 Espoo koordinoi edelleen Loisto-verkoston Etelä-Suomen alueverkostoa yhdessä Helsingin ja Vantaan kanssa. Lisäksi oltiin mukana Espoon sivistystoimen monikuverkoston kehittämistyössä.

Suomenkielinen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö oli mukana myös entisen Valo ry:n keväällä 2015 julkistetussa ja edelleen vuonna 2020 jatkuneessa valtakunnallisessa Varhaiskasvatuksen liikkumis- ja hyvinvointiohjelmassa. Ohjelma on rakennettu verkostona yhteistyössä asiantuntijoiden sekä varhaiskasvattajien kanssa. Ohjelman tavoitteena on muuttaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria niin, että jokaisella lapsella on oikeus liikkumiseen ja liikunnan iloon päivittäin. Liikkumis- ja hyvinvointiohjelman prosessi käynnistyy lähtötilanteen kartoittamisesta ja nykytilan arvioimisesta. Liikkeelle lähdetään pienin askelin ja oman kehittämiskohteen täsmentämisestä. Yksiköissä käydään keskustelua yhteisistä toimintatavoista ja tavoitteista. Uudet toimintatavat otetaan nopeasti kokeilemalla käyttöön ja niitä arvioidaan yhdessä. Käyttöönoton tueksi on kehitetty työkirjat varhaiskasvattajalle ja johtajalle sekä erikseen kuntatason toimijoille.

Vuonna 2019 käynnistyi ohjelmatyön kanssa yhteensopiva "Vasu todeksi-arki liikkuvaksi" -kehittämisprojekti, johon saatiin rahoitusta Etelä-Suomen aluehallintovirastosta. Sen on tarkoitus jatkua vuoden 2021 loppuun. Tavoitteena on vahvistaa jokaisen lapsen mahdollisuutta liikkumiseen jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä. Projektissa vahvistetaan sparrauksen kautta johtajan roolia lasten liikkumisen mahdollistamisessa ja vahvistetaan mm. koulutuksen avulla henkilöstön osaamista varhaiskasvatusyksiköissä. Projektin yhtenä lähtökohtana toimi lokakuussa 2019 päättynyt Opetushallituksen rahoittama varhaiskasvatuksen INNO-projekti ja siinä tuotettu materiaali, jossa liikunnan ja leikin mahdollisuuksia etsittiin erityisesti pienissä tiloissa toimivissa päiväkodeissa.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma korostaa kestävä kehityksen sosiaalista, kulttuurillista ja ekologista näkökulmaa varhaiskasvatuksen toiminnan lähtökohtana.

Varhaiskasvatusyksiköt käyttävät joko Keke päiväkodissa- tai Vihreä Lippu – ohjelmaa. Kestävä kehityksen kasvatusta on edistetty sisällyttämällä kestävä kehitys myös henkilökunnan kanssa käytäviin kehityskeskusteluihin. Varhaiskasvatusyksiköt käyttävät joko Keke päiväkodissa- tai Vihreä Lippu – ohjelmaa. Kestävä kehityksen kasvatusta on vahvistettu myös järjestämällä henkilökunnalle koulutusta ja edistämällä luontoryhmien toimintaa. Poljettavien, sähköavusteisten polkupyörien "Muksubussien" käyttöä jatkettiin vuonna 2020. Pyöriillä on laajennettu lapsiryhmien oppimisympäristöä ja lisätty liikkumista kestävä kehityksen lähtökohdista.

Varhaiskasvatuksessa edistettiin yhteistyössä opetustoimen kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkumoa varhaiskasvatuksesta opetukseen. Tulosityksiköiden välistä yhteistyötä ja alueellisten pedagogisten yhteisöjen luomista jatkettiin osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamista. Varhaiskasvatuksen lasta ja perhettä tukevia yhteistyörakenteita kehitettiin myös yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Kotona olevien lasten sekä heidän huoltajiensa tueksi covid19 vaikutusten vähentämiseksi suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstö kokosi Toimintaa kotona oleville lapsille -sivuston. Sivustolla olevat leikit ja puuhut ovat helposti toteutettavissa kotioloissa. Suurin osa tarvittavista välineistä on sellaisia, että ne löytyvät kotoa tai luonnosta. Sivustolla oleva tekeminen on jaoteltu eri-ikäisille lapsille. Lisäksi luotiin digisivusto, johon on koottu lapsille verkossa tarjolla olevaa tekemistä.

Suomenkielinen varhaiskasvatus sai sivustosta Kuntekon Sankarit poikkeusoloissa -maininnan.

5.4.1 Henkilöstön ja lasten tieto- ja viestintäteknologian kehittäminen

Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle on lisätty vuoden 2020 aikana aloittaviin uusiin yksiköihin ja ryhmiin yhteensä 30 kannettavaa tietokonetta. Varhaiskasvatuksella on päiväkodeissa ja esiopetusyksiköissä lasten käytössä iPad -tabletteja yhteensä 2000 kpl, jotka on liitetty etähallintaan. Lasten käytössä olevia esitystekniikkalaitteita on vaihdettu elinkaaren päätyttyä 51 yksikköön ja lisätty 10 uuteen yksikköön tai esiopetusryhmään. Ostopalveluiden esiopetusryhmillä on myös käytössään varhaiskasvatuksen lainaamia iPad -tabletteja opetussuunnitelmien mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

Espoossa jatkettiin nykyisen varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän (Effic) korvanneen ohjausjärjestelmän eVakan rakentamista. EVaka tulee sisältämään entisessä asiakastietojärjestelmässä olevat toiminnallisuudet nykyaikaisina, ajantasaisina ja varhaiskasvatuksen palveluihin soveltuvina. Uutta järjestelmää on kehitetty ns. ketterän kehittämisen mallin avulla ja sen käyttö päästiin aloittamaan toimintakalenterin käyttöönotolla vuonna 2019, eVaka- järjestelmää on otettu käyttöön vaiheittain heti uusien toiminnallisuuksien valmistuttua ja Efficasta luovuttiin kokonaan vuonna 2020. Evakan kehittämiseen saatiin valtionavustusta ja kehittämiskumppaniksi saimme syksyllä 2020 Tampereen kaupungin. Tarkoituksena on rakentaa käyttäjälähtöinen, ajasta ja paikasta riippumaton asiointipalvelu huoltajille.

Varhaiskasvatuksen eVaka järjestelmään tehtiin muutoksia ja päivityksiä lain vaatimien tietojen viemiseksi varhaiskasvatuksen osalta Varda -järjestelmään sekä esiopetuksen ja valmistavan opetuksen tietojen viemiseksi Koski -järjestelmään. Vuoden 2020 aikana aloitettiin myös selvitykset vaadittavien henkilöstötietojen viemiseksi. eVaka-järjestelmään tehtiin myös muutoksia ja lisätoiminnallisuuksia varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon liittyen. Järjestelmän rakentaminen ja jatkokehittäminen jatkuu vuonna 2021.

5.5 Varhaiskasvatuksen ja taiteen perusopetuksen välinen yhteistyö

Espoon varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaiskasvatuksen ja taiteen perusopetuksen välistä yhteistyötä kuvataan seuraavalla tavalla: Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa taidekasvatusta voidaan toteuttaa päiväkodeissa myös yhteistyönä taiteen perusopetuksen kanssa. Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset tekevät yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti. Taiteen perusopetus vahvistaa varhaiskasvatusyksikön taidekasvatusta.

Vuonna 2020 Korona -epidemia vaikutti myös taiteen perusopetuksen varhaiskasvatuksen ryhmien toiminnan järjestämiseen. Keväällä taiteen perusopetuksen ryhmät siirtyivät etäopetukseen. Vallinnut tilanne vaikutti myös syksyllä taiteen perusopetuksen ryhmiin ilmoittautuneiden lasten määrään. Alkuvuonna 2020 yhteensä 73 varhaiskasvatusyksikössä toimi 180 taiteen perusopetuksen ryhmää, joissa lapset osallistuivat musiikin, tanssin, kuvataiteen, teatterin ja sirkustaiteen opetukseen. Syksyn 2020 aikana kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatusyksiköissä taiteen perusopetuksen toimintaa toteutettiin 112 ryhmässä. Syksyllä 2020 taiteen perusopetuksen ryhmiin varhaiskasvatuksessa ilmoittautui Espoossa yhteensä 838 lasta.

Syksyllä varhaiskasvatuksen taiteen perusopetuksen ryhmiä ohjeistettiin toimimaan joko etänä tai mahdollisuuksien mukaan ulkotoimintana. Tällöin osa taiteen perusopetuksen oppilaitoksista päätti, ettei vielä syksyllä käynnistä päiväkotien ryhmiä. Osa taideoppilaitoksista käynnisti toimintaa etänä striimauksin ja osa taas lähti kehittämään ja kokeilemaan ulkotoimintaa. Alkusyksystä ulkotoimintana toteutettiin musiikin ja kuvataiteen

opetusta. Lokakuussa varhaiskasvatuksen johtoryhmässä päivitettiin ohje taiteen perusopetuksen varhaiskasvatuksen yhteistyöoppilaitoksille ja ryhmien lähiopetus päiväkodeissa varhaiskasvatuspäivän aikana mahdollistettiin ohjeen mukaisesti. Tämän jälkeenkin osa opetuksesta on toteutettu etänä. Yhteistyötä on suunniteltu yhdessä, varhaiskasvatustyöyksiköiden tilanteet ja ohjeet huomioiden. Näin syksyn aikana on syntynyt myös uusia tapoja toimia ja toteuttaa taiteen perusopetusta varhaiskasvatuksessa.

5,6 Kansainvälinen toiminta

Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen tarinan mukaan varhaiskasvatuksessa erilaiset kulttuurit kohtaavat, monimuotoisuus lisääntyy, kansainväliset yhteydet lisääntyvät ja yhä useampi työyhteisö on tulevaisuudessa monikulttuurinen. Varhaiskasvatustyöyksiköt muodostuvat kulttuurisesti monimuotoistuvan taustan omaavista lapsista ja aikuisista. Kasvattajat toimivat päivittäin erilaisissa kulttuurien välisissä kohtaamistilanteissa. Tavoitteena kansainväliselle ja varhaiskasvatuksessa erityisesti kotikansainväliselle toiminnalle on kulttuurien välisen yhteisymmärryksen lisääntyminen ja erilaisiin kulttuureihin liittyvän osaamisen vahvistuminen. Kansainvälisellä yhteistyöllä saadaan tietoa varhaiskasvatuksen sisällön ja palvelujen kehittämiseksi.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelmassa on tarkennettu kansainvälisen toiminnan lähtökohtia. Varhaiskasvatuksessa edistettiin vuonna 2020 erityisesti niin sanotun kotikansainvälisyyden hyödyntämistä lapsiryhmien toiminnassa. Lapsiryhmissä tutustutaan Espoon varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lasten ja henkilöstön erilaisiin kieli- ja kulttuuritaustoihin. Tähän liittyvää toimintaa on tuettu esimerkiksi etsimällä soveltuvaa materiaalia ja digisovelluksia lasten oppimisen ja henkilöstön työn tueksi.

Vuonna 2018 aloitettua kielirikasteisen toiminnan kokeilua laajennettiin päiväkodeissa edelleen. Vuoden 2020 lopussa kielirikasteista toimintaa toteutettiin tai kokeiltiin 15 yksikössä.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui sivistystoimen kansainvälisen ryhmän toimintaan, joka arvioi ja kehittää tarkoituksenmukaista verkostotyöskentelyä toimialan tasoisesti. Varhaiskasvatustoiminnassa hyödynnetään ryhmän laatimaa Sivistystoimen kansainvälisyys ja globaalikasvatusohjelmaa vuosille 2019- 2021.

Varhaiskasvatuksen kansainväliseen toimintaan on kuulunut myös ulkomailta Espooseen tehtyjä vierailuja. Vieraat ovat olleet varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimijoita, opiskelijoita, arkkitehtejä, yliopiston henkilökuntaa ja muiden varhaiskasvatus- ja koulutusorganisaatioiden edustajia, mutta 2020 vierailut olivat covid19 tilanteen vuoksi hyvin vähäisiä. Lisäksi Naganon yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden harjoittelu päiväkodeissa peruuntui vuodelta 2020 covid19 n tilanteen vuoksi.

6 Henkilöstö

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikössä oli vuoden lopussa yhteensä 2 886 vakituista ja määräaikaista työntekijää. Työntekijöiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta yhden prosentin.

Espoossa ja koko pääkaupunkiseudulla varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa oli merkittäviä haasteita. Lokakuussa 2020 suomenkielisen varhaiskasvatuksen opettajan tehtävissä työskenteli 263 työntekijää, jolla ei ollut tehtävään edellytettyä kelpoisuutta. Ei kelpoisten osuus oli 25,1 %. Ei kelpoisia oli varhaiskasvatuksen lastenhoitajista 11,1 % ja erityisopettajista 8,6 %.

Hankala henkilöstön saatavuustilanne lisäsi osaltaan vuokratyövoiman käyttöä. Omien 190 varahenkilön lisäksi Seure henkilöstövuokrauspalvelun kanssa tehtiin yhteistyötä pidempiaikaisen sijaistyövoiman rekrytoimiseksi.

Keväällä olleiden poikkeusolojen ajaksi miltei kaikki Seuren sijaisuudet katkaistiin. Toisaalta koronatilanne lisäsi syksyn aikana sijaistarvetta, kun mahdollisuuksien mukaan pyrittiin välttämään lapsiryhmien yhdistämistä.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on käytössä osaamisperusteinen henkilöstösuunnitelma. Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jonka avulla edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä vanhempien kanssa.

Vuonna 2018 käynnistynyttä varhaiskasvatustilanteen edellyttämää henkilöstörakenteen muutosta jatkettiin suunnitelmallisesti, jotta lain mukainen rakenne saadaan toteutettua siirtymäajan puitteissa vuoteen 2030 mennessä. Uuden rakenteen mukaan päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä työskentelevistä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, joista vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Vuoden aikana vaihdettiin 52 vapautunutta lastenhoitajan vakanssia varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi. Päiväkotien vakansseista 51 % oli vuoden lopussa varhaiskasvatuksen opettajan vakansseja.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen laajentuvaa toimintaa varten perustettiin yksi varhaiskasvatusyksikön johtajan ja 6 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan ja 15 varhaiskasvatuksen opettajan vakanssia. Seitsemään vakanssiin tehtiin nimikemuutos.

Varhaiskasvatustilanteen mukaan on mahdollista ottaa käyttöön myös varhaiskasvatuksen sosionomin nimike. Aloitettiin varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvan laatiminen yhdessä ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen kanssa.

6.1 Osaamisen kehittäminen

Varhaiskasvatustilanteissa määrätään henkilöstön täydennyskoulutusveloitteesta. Henkilöstön osaamisen kehittämisestä huolehdittiin tarjoamalla eri henkilöstöryhmille suomenkielisen varhaiskasvatuksen strategisten painopisteiden ja tarpeen mukaista monipuolista ja lakisääteistä henkilöstökoulutusta.

Suurimpia koulutuskokonaisuuksia vuoden 2020 aikana olivat:

- 25 päiväkodin johtajille järjestetty Pedagogiikan johtamisen koulutus oppisopimuskoulutuksena yhteistyössä Omnian kanssa. Uusi koulutusryhmä järjestetään vuonna 2021.
- 25 varhaiskasvatuksen opettajille aloitettiin Positiivisen pedagogiikan oppisopimuskoulutus yhteistyössä Omnian kanssa.
- Lastenhoitajille suunnattu Kielitietoinen varhaiskasvatus -täydennyskoulutus, joka toteutettiin sekä keväällä ja syksyllä siten, että osallistujia oli yhteensä 120. Koulutus jatkuu vuonna 2021.
- Liikunnan ammattitutkinto. Lasten liikuntaan keskittyvää, valmistavaa, tutkintoon johtavaa koulutusta on järjestetty Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatustilanteesta 2008 alkaen. Koulutusta jatkettiin vuonna 2020. Keväällä 2021 sadan koulutetun työntekijän raja ylittyi.

Koulutusten sisällöissä korostuivat muun muassa esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen pedagogiikka (lapselle ominaiset tavat toimia, kasvun ja oppimisen tuki, tieto- ja

viestintäteknikka ja mediakasvatus, monikulttuurisuus ja kielitietoinen varhaiskasvatus), johtaminen ja työyhteisöjen kehittäminen sekä yhteistyö huoltajien kanssa.

Poikkeusoloista johtuen vuoden 2020 suunnitellut koulutukset muunnettiin ns. etäkoulutustilaisuuksiksi. Henkilöstölle tilattiin ja järjestettiin koulutusta siitä, miten osallistutaan etäkoulutuksiin ja järjestetään koulutusta Teams- kokousovelluksen kautta.

Kotona olevien lasten sekä heidän huoltajiensa tueksi suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstö kokosi Toimintaa kotona oleville lapsille -sivuston. Sivustolla olevat leikit ja puuhat on helposti toteutettavissa kotioloissa. Suurin osa tarvittavista välineistä on sellaisia, että ne löytyvät kotoa tai luonnosta. Sivustolla oleva tekeminen on jaoteltu eri-ikäisille lapsille. Lisäksi on digisivusto, johon on koottu lapsille verkossa tarjolla olevaa tekemistä.

Suomenkielinen varhaiskasvatus sai sivustosta Kuntekon Sankarit poikkeusoloissa - maininnan.

TVT-koulutusta tuleville tv-tutoreille sekä muille kiinnostuneille järjestettiin ns. Etä-verkkokoulutusmuodossa yhteistyössä osaamisen kehittämiseksi aloitettujen "Ennakoivien käyntien" - palvelutuottajan kanssa. Koulutuksiin kutsuttiin mukaan myös Espoon yksityisten- sekä ostopalveluyksiköiden henkilökuntaa.

Koulutuksen saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi koulutuksia järjestettiin myös varhaiskasvatusyksiköissä ja palvelualueilla. Koulutuksista kerättiin palautteet, joita hyödynnettiin koulutusten kehittämisessä. Sähköisen koulutuskalenterin käyttö lisääntyi ja koulutuskalenterin käyttöön liittyviä prosesseja parannettiin.

Varhaiskasvatusyksiköihin koulutettiin www-sivustojen päivittäjiä, jotta yksiköiden www-sivut saadaan ajan tasalle ja yksiköt voivat itse tuottaa sisältöä.

Vuoden 2020 syksyllä laadittiin vuodelle 2021 koulutussuunnitelma, jossa painottui edelleen velvoittavaksi tulleen valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset osaamisen kehittämisen tarpeet (muun muassa inklusio-osaaminen, digiosaaminen, monikulttuurisuus ja kestävä kehitys).

6.2 Työhyvinvointi

Vuosi 2020 jäi varhaiskasvatuksen henkilöstön mieleen erityisesti työhyvinvointia koettelevana vuotena. Vuosi oli aikamoista tunteiden ja jaksamisen vuoristorataa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö suoritti merkittävää yhteiskunnallista työtä tehden altistumisvaarassa n.10 kk ajan. Kaikilla oli huoli omasta ja lähipiirin Korona-tartunnasta; ja vaikka vain pieni osa on sen työssään kokenut, epävarmuus ja pelko tulevasta heikensi ennen kaikkea psyykkistä ja sosiaalista työhyvinvointia.

Keväällä työhyvinvointia heikensi myös lomautusten pelko ja epävarmuus siitä, mihin toiseen yksikköön organisaatiossa oma työtehtävä ehkä osoitetaan, kun lapset vähenivät varhaiskasvatuksessa olennaisesti. Toisaalta työhyvinvointia vahvistavana koettiin mahdollisuus, ja aika keväällä paneutua paremmin pedagogiseen suunnitteluun ja valmisteluun, sekä huolehtia toimintaympäristön muokkaamisesta. Moni päiväkotikokikin perusteellisen siivouksen ja huonokuntoisten tavaroiden karsinnan, jolla oli merkittävä vaikutus sisäilman laatuun sekä viihtyvyyteen.

Koronan aiheuttamat poikkeusolot toivat muutoksia myös työkäytänteisiin. Kokoukset, koulutukset ja perheiden tapaamiset siirtyivät etäyhteyksin pidettäviksi. Muutamassa viikossa varhaiskasvatuksen henkilöstö otti rohkeasti haltuunsa uusia digitaitoja. Nämä onnistumisen kokemukset koettiin voimaannuttavana ja motivoivana tekijänä.

Syksyllä varhaiskasvatussyksiköt toimivat jälleen normaalisti. Poikkeusoloista oli luovuttu, mutta jo heti elokuussa alkoivat varsinaiset koronatartunnat karanteeneineen kuormittaa varhaiskasvatussyksiköiden toimintaa. Varsinkin varhaiskasvatussyksiköiden johtajat työskentelivät kovan paineen alla, huolehtien monenlaisesta tiedottamisesta, ohjeiden noudattamisesta ja karanteenijärjestelyistä muun työn ohella. Lisäksi henkilöstön saatavuus aiheutti haasteita koko syksyn ajan.

Kunta10-tutkimus on Työterveyslaitoksen johtama monivuotinen seurantatutkimus, jossa seurataan henkilöstön työhyvinvointia ja työelämän kehittymistä 11 kunnassa. Säännöllisesti kerätty tieto työyhteisöjen tilasta ja työssä ja johtamisessa tapahtuneista muutoksista palvelee sekä kehittämistoimenpiteiden kohdentamista että toteutettujen kehittämistoimenpiteiden seurantaa. Tieteelliseltä kannalta säännöllisesti toistuvat mittaukset antavat mahdollisuuden tutkia luotettavasti työelämän vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Edellisen kyselyn (v. 2018) tulosten pohjalta on laadittu kehittämistoimenpiteet vuosille 2019 - 2020. Kehittämiskohteiksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa nostettiin:

- Työn hallinnan tunteen parantaminen, koska tunne työmäärän lisääntymisestä sekä työstressin kokemisesta oli lisääntynyt.
- Väkivallan ja uhkatilanteiden kokeminen asiakkaan taholta väheneminen.

Molempiin kehittämiskohteisiin on laadittu yhteensä 12 kehittämistoimenpidettä vuosille 2019 - 2020. Näistä yhdeksän saatiin valmiiksi, kaksi aloitettiin ja yksi jäi toteutumatta.

Uusi Kunta10 kysely tehtiin syksyllä 2020.

Kyselyyn sisältyy kysymyksiä työstä, työyhteisöstä sekä esimiestyöstä ja johtamisesta. Syksyllä 2020 tehtyyn Kunta 10 - kyselyyn vastasi 64 % suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstöstä eli 1494 henkilöä. Kyselyn tuloksista ilmeni henkilöstön kokevan työn imua ja panostavan paljon työhönsä. Samalla kokemus työmäärän lisääntymisestä oli kasvanut ja työn hallinnan tunne heikentynyt.

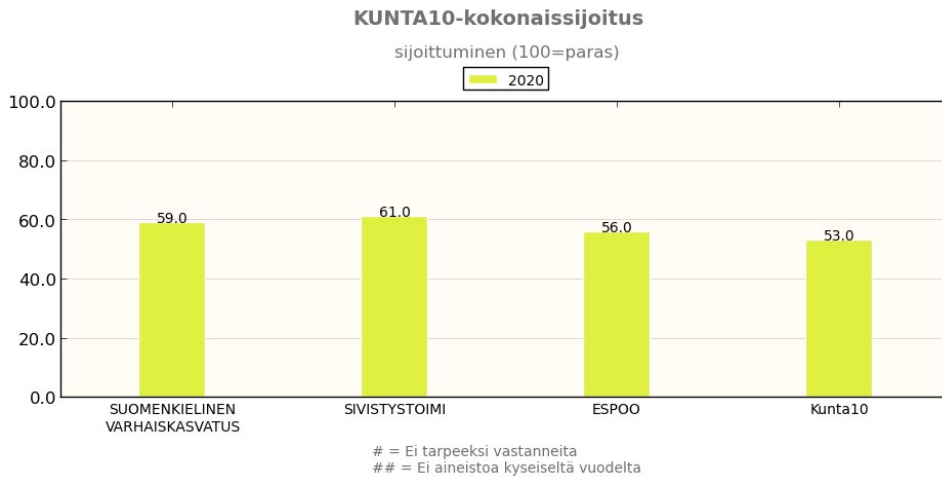
Työhön liittyvät mittarit sisälsivät kysymyksiä työn hallinnasta, työstressin kokemisesta, työmäärän lisääntymisestä ja väkivalta- ja uhkatilanteiden kokemisesta. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulos oli 46 pistettä (100 = maksimi) ja sijoitus jäi alle Espoon (52) ja Kunta10:n keskimääräisen tuloksen (51).

Työyhteisöön liittyvät mittarit pitivät sisällään kysymyksiä mm. onko työyhteisö yhteistyökykyinen, tavoitteellinen ja kehittämismyönteinen sekä syrjintään liittyviä kysymyksiä. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulos oli 67 pistettä (100 = maksimi) ja sijoittui paremmin kuin Espoo (58) ja Kunta10 (54).

Johtamiseen liittyvät mittarit sisälsivät mm. kysymyksiä siitä, saako esimieheltä tukea työhön, koetaanko lähiesimiehen toiminta ja päätöksenteko oikeudenmukaiseksi, onko lähiesimies kannustava ja onko kehityskeskustelut käyty. Johtamisen tulos oli 63 pistettä, joka oli parempi kuin Espoo (57) ja Kunta10:n sijoitus (54).

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen **kokonaissijoitus** oli 59 pistettä (100 = maksimi) ja oli parempi kuin Espoon (56) ja Kunta10:n sijoitus (53).

Tulosten pohjalta vuoden 2021 alussa laaditaan vuosille 2021 - 2022 kehittämistoimenpiteet, joiden edistyminen raportoidaan mm. tulokortissa.

Kuva 7: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Kunta10 kokonaissijoitus

Vuonna 2020 työsuojeluparien (yksikön esimies ja yksikön työsuojeluasioita koordinoiva henkilö) koulutukselliset tapaamiset pidettiin kevät- ja syyskaudella, yhteensä kaksi kertaa. Molemmat koulutukset pidettiin Teamsin kautta, joka mahdollisti myös muun henkilöstön olevan kuulolla koneen äärellä. Kevään luennon aiheena oli, Mistä muodostuu työhyvinvointi ja syksyllä perehdyttiin aiheeseen, Häirintä ja epäasiallinen kohtelu. Molemmat luennot tavoittivat n. 200 kuulijaa.

Vuonna 2020 varhaiskasvatuksen yksiköissä tehtiin 273 riskienarviointia. Uutena asiana opeteltiin laatimaan riskien arviointiin biologisen tartunnan riski. Keskeisimmiksi riskeiksi nousivat työympäristötekijät, kuten siivous ja liukkauden torjunta sekä psyykkiset ja sosiaaliset kuormitustekijät.

7 Asiakaspalaute

Pääosa varhaiskasvatuksen palautteesta on tullut suoraan varhaiskasvatustyöntekijöihin päivittäisissä kohtaamisissa ja se käsitellään yksikkötasolla henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Palautetta tulee myös varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen sekä johdolle ja hallinnolle.

Palautejärjestelmän kautta espoo.fi -sivuilla kuntalaiset voivat antaa palautetta Espoon kaupungin palveluista, toiminnasta ja päätöksenteosta. Palautteet käsitellään järjestelmässä ja ne arkistoituvat tietokantaan.

Palautteet on jaettu eri palautetyyppeihin ja aihealueisiin. Kuntalainen valitsee palautetta antaessaan, koskeeko hänen palautteensa esimerkiksi varhaiskasvatusta. Palautteet ohjautuvat tämän valinnan mukaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen vastaajaringille. Vastaajaringissä on mukana 30 suomenkielisen varhaiskasvatuksen työntekijää. Palautteisiin vastataan viiden työpäivän sisällä.

Vuonna 2020 suomenkieliselle varhaiskasvatukselle tuli palautejärjestelmän kautta 216 (edellisvuonna 232) palautetta. Palautteissa korostui vuonna 2020 korona-asiat. Toinen suuri kokonaisuus, josta kuntalaiset antoivat palautetta, oli varhaiskasvatuksen tilat. Niihin vastaaminen kuitenkin kuuluu tilapalveluille, jonne palautteet siirrettiin.

Palautteet käsiteltiin tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen johtoryhmässä ja varhaiskasvatustyöntekijöissä.

8 Muiden toimialojen järjestämät tukipalvelut

8.1 Siivous

Tilapalvelut-liikelaitoksen Palvelutuotanto tuottaa siivouspalvelut suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimipisteisiin. Palvelu tuotetaan joko omana työnä tai ostopalveluna. Ostopalvelun osuus palvelutuotannosta on noin 60 %. Palvelun laadusta ja muusta sopimussisällöstä sekä hinnasta on sovittu tulosityksikön kanssa solmitussa sisäisessä palvelusopimuksessa. Sisäinen palvelusopimus liitteineen on päivitetty ja se on viety ryhmätyötiloihin.

Kerran vuodessa tehtävät vuosihuoltotyöt organisoidaan siten, että omassa siivouksessa olevissa kohteissa vuosihuoltotöitä tehdään ympäri vuoden vuosikellon mukaisesti. Näissä kohteissa vuosihuoltotöitä ei välttämättä tehdä kohteen ollessa kesällä suljettuna. Ostopalvelukohteissa vuosihuoltotyöt tehdään pääosin kesäaikana.

8.2 Ateriapalvelut

Espoo Catering Oy tuotti suurimman osan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ateriapalveluista vuonna 2020. Kolmen päiväkodin, kahden koulussa toimivan esiopetusryhmän sekä kahden asukaspuiston ateriat toimitti Palmia Oy.

Liitteet

Liite 1: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen, yksityisen ja kotihoidon tuen kattavuus/joulukuu 2020

Taulukossa on ennuste väestöstä tilanteessa 31.12.2020, päivitetään, kun vahvistettu väestötieto saadaan maaliskuussa

SUOMENKIELISEN LASTEN VARHAISKASVATUKSEN JA KOTIHOIDON TUEN KATTAVUUS /JOULUKUU 2020													SUVA		
LAPSET KUNNAN JÄRJESTÄMÄSSÄ JA TUKESSA VARHAISKASVATUKSESSA JA KOTIHOIDON TUELLA VUOSILUOKITTAIN SUHTEUTETTUNA SAMAN IKÄISEEN VÄESTÖÖN															
Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus						Varhaiskasvatus ostopalveluna		Yksityisen hoidon tuki	Väestö 1.1.2021 ENNUSTE		Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht		0-6-vuotiaita lasten kotihoidon tuen piirissä	
	Kunnallinen päiväkot		Kunnallinen pph		Ryhmäperhe-päivähoito		KP	OP	Lapset			lapset yht.	%väestöstä	Lkm	% väestöstä
0v	4	0	1	0	4	0	3	0	2	485	(10-11kk)	14	2,9%	454	93,5%
1v	597	18	16	0	54	0	56	1	140	3 107	(1v)	882	28,4%	1831	58,9%
2v	1 505	17	23	0	112	0	136	6	368	3 173	(2v)	2 167	68,3%	689	21,7%
3v	1 898	28	19	0	94	1	181	0	456	3 164	(3v)	2 677	84,6%	186	5,9%
4v	2 079	36	18	0	115	1	226	9	502	3 411	(4v)	2 986	87,5%	161	4,7%
5v	2 230	57	11	0	58	4	221	9	544	3 357	(5v)	3 134	93,4%	64	1,9%
6v	2 674	106	0	0	0	0	104	13	374	3 597	(6v)	3 271	90,9%	63	1,8%
0-6v yht.	10 987	262	88	0	437	6	927	38	2 386	20 294	(10kk-6v)	15 131	74,6%	3 448	17,0%
7- v	12	0	0	0	0	0	0	0	2		(7v)	14	#JAKO/0!	0	3 100
Kaikki yht.	10 999	262	88	0	437	6	927	38	2 388	20 294	(10kk-7v)	15 145	74,6%	3 448	

Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus						Varhaiskasvatus ostopalveluna		Yksityisen hoidon tuki	Väestö 1.1.2017		Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht		0-6-vuotiaita lasten kotihoidon tuen piirissä	
	Kunnallinen päiväkot		Kunnallinen pph		Ryhmäperhe-päivähoito		KP	OP	lapset			lkm	%väestöstä	Lkm	% väestöstä
0-2v	2 106	35	39	0	170	0	195	7	510	6 766	(10kk-2v)	3 063	45,3 %	2 973	43,9 %
3-6v	8 881	227	48	0	267	6	732	31	1 876	13 528	(3-6v)	12 068	89,2 %	475	3,5 %
7- v	12	0	0	0	0	0	0	0	2	0	(7v)	14	#JAKO/0!	0	

Liitteenä 1 olevassa taulukossa on lasten lukumäärä ikäluokittain varhaiskasvatuksen eri muodoissa ryhmiteltynä kokopäiväiseen (kp) ja osapäiväiseen (op) varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus on kokopäiväistä, kun sen päivittäinen kesto on yli viisi tuntia.

Eniten lapsia oli kunnallisissa päiväkodeissa, 10 999 kokopäiväistä ja 262 osapäiväistä. Kunnallisessa perhepäivähoidossa olevat lapset (88) olivat kokopäiväisiä ja ryhmäperhepäivähoidossa oli 537 kokopäiväistä ja 6 osapäiväistä lasta. Ostopalveluissa lapsia oli 927 kokopäiväisesti ja 38 osapäiväisesti. Yksityisen hoidon tuella lasten kokonaismäärä oli 2388 ja kotihoidon tuella 3448.

Liite 2: Espoo-strategian tulostavoitteiden toteutuminen vuonna 2020

Suomenkielinen varhaiskasvatus Sivistys ja hyvinvointi

Päämäärä: Espoo on sivistyksen kärkikaupunki Suomessa. Espoolaiset ovat aktiivisia ja omatoimisia huolehtien itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Kukaan ei jää tukea vaille, mikäli voimat eivät riitä. Itsenäinen Espoo järjestää, tuottaa ja kehittää palveluja asukaslähtöisesti yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja huolehtii lähiympäristöstä yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Palveluvalikoima muodostaa ennaltaehkäisevien, terveys- ja hyvinvointieroja kaventavien, varhaisen puuttumisen, kuntalaisten omatoimisuutta tukevien ja asiakkaan valinnanvapautta lisäävien palvelujen kokonaisuuden.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Mittari / arviointikriteeri	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Seuranta 31.12.
Varhaiskasvatus on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee 5-vuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua jatketaan	Varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä ikäluokittain (%) Tavoitearvo: vähintään 0,5 % yksikön nousu	Vuoden 2019 lopun tilanne Espoo-taso 79 %: 10 kk-2v 50,3 % 3-4-vuotiaat 91,4 % 5-vuotiaat 95,1 % 6-vuotiaat 95,6 %	Vuoden 2020 lopun tilanne Espoo-taso (ennakkotieto) 78 %: 10 kk-2v 49,1 % 3-4-vuotiaat 89,6 % 5-vuotiaat 94,5 % 6-vuotiaat 93,6 % Ennakkotiedon mukaan osallistumisaste on hieman alhaisempi kuin v.2019. Merkittävin tekijä osallistumisasteen muutokseen on vallitseva koronatilanne. Tavoite ei toteudu
	Valmistelu palvelusetelin käyttöön ottamiseksi tehdään siten, että yksityisen varhaiskasvatuksen saatavuutta kaikille lapsiperheille voidaan parantaa	Valmistelu tehty	Sääntökirjan luonnos on tehty	Palvelusetelin arvo, kertoimet ja hintakatto käsitelty kaupunginhallituksessa 9.11.2020. Valtuusto päätti 3.12.2020 talousarvion hyväksymisen yhteydessä ottaa palvelusetelin käyttöön 1.8.2021 alkaen. Tavoite toteutui

	<p>Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa toiminnan suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä.</p> <p>Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus vastaavat lasten tarpeita</p>	<p>Ryhmävasut käytössä Tavoitearvo: 100 %</p> <p>Henkilökunnan arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta</p> <p>Huoltajakyselyn tulokset</p>	<p>Ryhmävasua käytetään kaikissa yksiköissä.</p> <p>Henkilöstön ja huoltajien tyytyväisyyden seuranta varten laadittu kuumemittarityyppinen kysely. Kyselyä pilotoitiin joulukuussa 2019. Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa asteikolla 1-6 oli 4.6 (arvo 6 oli erittäin tyytyväinen). Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatukseen aikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen asteikolla 1-6 oli 5.25 (arvo 6 oli erittäin tyytyväinen) Huoltajien tyytyväisyys lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen oli 5.21.</p>	<p>75 % varhaiskasvatustyöyksiköiden johtajista vastasi ryhmävasujen käyttöä kartoittaneeseen kyselyyn. Ryhmävasu on käytössä ainakin näissä kaikissa yksiköissä. Kysely uusitaan tammikuun 2021 lopussa.</p> <p>Huoltaja- ja henkilöstökyselyt toteutettiin lokakuussa. Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa asteikolla 1-6 oli 4.6 (arvo 6 oli erittäin tyytyväinen).</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatukseen aikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen asteikolla 1-6 oli 5.29 (arvo 6 oli erittäin tyytyväinen) Huoltajien tyytyväisyys lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen oli 5.25.</p> <p>Tavoite toteutui</p>
<p>Espoo on kansainvälisten päiväkotien ja koulujen edelläkävijä</p>	<p>Lapset saavat kokemuksia vieraiden kielten oppimisesta varhaiskasvatuksessa</p>	<p>Kielirikasteisen varhaiskasvatuksen määrä kasvaa Tavoitetaso: vähintään 15 toimipaikassa</p> <p>Kaksikielisen varhaiskasvatuksen kokeilun</p>	<p>Kielirikasteista toimintaa on 6 toimipaikassa</p> <p>Kokeiluja ei ole</p>	<p>Kielirikasteista toimintaa on toimintavuonna 2020-2021 15 toimipaikassa.</p> <p>Kaksikielisen varhaiskasvatuksen (Englanti – Suomi) kokeilu on käynnistynyt</p>

		käynnistäminen (Englanti-Suomi) Tavoitetaso: kokeilu käynnistynyt		08/2020 (Kivimiehen päiväkot) Tavoite toteutui
	Kansainvälisyyttä ja kansainvälistymistä edistetään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti toimialan kansainvälisyysohjelman 2019-2021 mukaisesti: Kansainvälisyys näkyy lapsiryhmien toiminnassa ja varhaiskasvatusympäristössä	Yhteistyötä on käynnistetty Kansainvälisyys näkyy lapsiryhmien toiminnassa ja varhaiskasvatusympäristössä ryhmävasuihin kirjatulla tavalla	Yhteistyöhankkeita ei ole vuoden 2020 alussa Kirjaamiskäytännöt vaihtelevat, ei sovittu yhtenäistä menettelyä	Erityisiä toimenpiteitä ei ole korona-ajan vuoksi voitu käynnistää. Toiminnassa on kuitenkin lähtökohtana Espoon vasu, johon kansainvälisyyden tavoitteet ja toiminta on kirjattu. Tavoite ei toteutunut
Espoon palvelut järjestetään ja tuotetaan asukas- ja asiakaslähtöisesti sekä kustannusvaikuttavasti	Lasten kanssa toteutetaan osallistuvaa budjetointia päiväkotien toimintamateriaalin ja -välineiden hankinnassa	Osallistuvaa budjetointia käyttävien päiväkotien osuus kaikista päiväkodeista Tavoitetaso: vähintään 40 %:ssa päiväkodeista	Vuoden 2019 tilanne saadaan vuoden lopussa	Osallistuvaa budjetointia oli käytetty noin 70 %:ssa varhaiskasvatusyksiköiden johtajille tehtyyn kyselyyn vastanneiden johtajien yksiköistä. Tavoite toteutui
Lisätään espolaisten lapsi- ja perhepalveluiden toimivuutta	Kehityksen, kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevien lasten avustamistehtävissä työskentelevän henkilöstön koulutustasoa nostetaan suunnitelmallisesti	Avustamistehtävässä työskentelevän päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtäviin kelpoisen henkilöstön määrä Tavoitetaso: elokuusta 2020 lukien vähintään 10	Pilotointi käynnissä kahdessa toimipaikassa	Avustajan vakansseja muutettiin lastenhoitajien vakansseiksi suunnitellusti (11 kpl). Syksyllä tehtäviin palkattiin henkilöt pääsääntöisesti Seuren kautta vallitsevan Covid19-epidemian vuoksi. Lapsiryhmät, joissa avustajan sijaan työskentelee lastenhoitaja, voidaan jakaa tarkoituksenmukaisesti pienryhmiin siten vastataan paremmin lasten kehityksen ja

				oppimisen tarpeisiin. Tavoite toteutui
Nostetaan maahanmuuttajien koulutusastetta, sujuvoitetaan kotoutumista ja työllistymistä	Eri kieli- ja kulttuuriryhmien lasten varhaiskasvatukseen osallistumisaste kasvaa	Vieraskielisten alle 3-vuotaiden sekä 3-5-vuotiaiden lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen. Vieraskielisten 6v lasten osallistumisaste esiopetukseen tai valmistavaan opetukseen Tavoitearvo : > vuoden 2019 arvo	Vuoden 2019 lopun tilanne Espoo-taso: 10 kk-2v 38,5 % 3-4-vuotiaat 83,6 % 5-vuotiaat 88,4 % 6-vuotiaat 89,0 % (ei sis. sukun esiopetuksen oppilaita, joilla ei ole liittyvää varhaiskasvatusta)	Vieraskielisten lasten osallistumisaste saadaan väestötiedon vahvistumisen jälkeen maaliskuussa. Ennakoarvion mukaan osallistumisaste ei ole noussut ensisijaisesti koronatilanteesta johtuen. Valmistavaa opetusta sai elokuusta 2020 alkaen kaikissa suomenkielisen varhaiskasvatukseen esiopetusyksiköissä, joissa on valmistavaa opetusta tarvitsevia lapsia. Suomenkielisen varhaiskasvatukseen valmistavassa opetuksessa oli joulukuussa noin 450 lasta (toimintavuonna 2019-2020 noin 150 lasta). 5v maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatukseen arvioidaan lisäävän osallistumista varhaiskasvatukseen. Viestintää varhaiskasvatukseen osallistumisen nostamiseksi on kehitetty ja toteutettu ottaen huomioon koronan

				<p>myötä tulleet rajoitukset asukas- ja asiakaskohtaamisissa.</p> <p>Hankerahoitusta ja erityisavustuksia on kohdennettu mm. monikielisten perheiden osallisuuden ja yksiköiden yhteisöllisyyden lisäämiseen.</p> <p>Tavoite ei toteutunut</p>
	<p>Eri kieli- ja kulttuuriryhmien lasten suomen kielen osaaminen paranee</p>	<p>Niiden vieraskielisten lasten osuus vieraskielisistä lapsista kasvaa, joiden suomen kielen taito kouluun lähtiessä on pienten Kielireppu-arvioinnin A 2.2 tasolla</p>	<p>Vuosi 2019 osuus oli 37 %</p>	<p>Kielireppu-työväline on korvautumassa uudella KieliPeda-työvälineellä elokuuhun 2021 mennessä, siten Kielirepun käyttöä ei ole laajennettu syksyllä aloittaneille lapsille.</p> <p>Vieraskielisten lasten Suomen kielen osaamista edistetään joka tapauksessa suunnitelmallisesti.</p> <p>Tavoite toteutui</p>

Elinvoima, kilpailukyky ja työllisyys

Päämäärä: Espoo on kansainvälisesti kiinnostava ja vetovoimainen osaamisen sekä tieteen, taiteen ja talouden innovaatioympäristö. Osaavat ihmiset, yrittäjät ja kaikenkokoiset yritykset juurtuvat Espooseen. Yrittäjyyteen ja innovatiivisuuteen kannustava yhteiskuntavastuullinen Espoo rakentaa hyvinvointia ja vaurautta metropolialueelle ja koko Suomeen.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Mittari / arviointikriteeri	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Seuranta 31.12.
Espossa hyödynnetään monipuolisesti yksityisen yritystoiminnan ja kolmannen sektorin osaamista	Palveluntuottajilla on mahdollisuus osallistua valmisteluun palvelusetelin käyttöön ottamiseksi yksityisessä varhaiskasvatuksessa	Osallistumismahdollisuudet valmistelun eri vaiheissa	Vuoden 2019 aikana yksityisillä palveluntuottajille järjestetty tilaisuuksia ja pyydetty kommentteja mm. palvelusetelisääntökirjan sisältöön	<p>Palveluntuottajille on esitelty ja heillä on ollut mahdollisuus kommentoida varhaiskasvatukseen palvelusetelisääntökirjan luonnoksia ennen sen käsittelyä lautakunnissa.</p> <p>Tuottajille on viestitetty valmistelun etenemisestä ja heiltä tulleisiin kysymyksiin on vastattu sekä kirjallisesti että erikseen järjestetyissä tilaisuuksissa.</p> <p>Palveluntuottajille järjestettiin koulutusta palveluntuottajaksi hakemisesta joulukuussa.</p> <p>Tavoite toteutui</p>

Ympäristö, rakentaminen ja liikenne

Päämäärä: Osana verkostomaista metropolialuetta Espoo kehittyi taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi. Palvelukeskittymien saavutettavuus joukkoliikenneyhteyksin paranee ja kaupunkikeskukset kehittyvät omiin vahvuksiinsa tukeutuen viihtyisiksi, turvallisiksi ja esteettömiksi asumisen, asioinnin, työssäkäynnin ja vapaa-ajan kohtaamispaikoiksi. Segregaation torjumiseksi ja espoolaisten erilaisiin asumistarpeisiin vastaamiseksi kaupunki tarjoaa edellytykset monimuotoiselle asuntotuotannolle ja tonttitarjonnalle.

Valtuustokaude n tavoite	Tulostavoite / tavoite	Mittari / arviointikriteeri	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Seuranta 31.12.
Koulut kuntoon: Kouluilla ja päiväkodeilla on terveet ja toimivat tilat, ja sisäilmakohteiden ja hätäväistöjen lukumäärä on nolla	Tilankäytön tehostamiseksi luovutaan pienistä, epätarkoituksenmukai sista tiloista	Tilojen lukumäärä joista luovuttu Tilakustannukset/ m2 lasta kohden	Vuoden 2020 alussa ei päättöksiä tiloista luopumisesta Vuoden 2019 tilakustannuk set / m2 lasta kohden saadaan alkuvuodesta 2020	Vuoden loppuun mennessä on luovuttu suunnitelmallisesti kolmesta pienestä toimipaikasta (Laulurastas ja Kardemumma rppk sekä Puustelli päiväkotiryhmä). Lisäksi on luovuttu kolmesta ryhmäperhepäiväko dista ilmanvaihdossa havaittujen puutteiden ym. tiloihin liittyvien ongelmien takia (Leppäkerttu, Perkkaanmäki ja Tammerterho). Tavoite toteutui
	Tilojen käyttö- ja täyttöasteet paranevat	M1: m2/lapsi	Seuranta toteutetaan huhti- ja lokakuussa. Lokakuu 2019 täyttöaste oli 94 %.	Suunnitteluohjeistus on päivitetty ja suunnitteilla olevissa kohteissa on onnistuttu laskemaan rakennusneliöitä/lap si supistamalla hyötyneliöitä tilaohjelmassa ja lisäämällä monikäyttöisyyttä ja tilatehokkuutta suunnittelussa. Mittarit on kehitetty ja voimme seurata vuokraneliöiden kehitystä/ lapsi

				<p>M1: m2/lapsi: suva: 2019 13,35m2/lapsi 2020 12,10m2/lapsi</p> <p>Tavoite toteutui</p>
<p>Espoon viidestä kaupunkikeskuksesta muodostuu asuin-, asiointi-, työpaikka- ja opiskelukeskuksia, joilla vahvistetaan kestävä kasvua, yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja saavutetaan skaalaetuja</p>	<p>Kestävä kehitys edistetään Espoon kestävä kehityksen kasvatuksen ohjelman 2018 – 2021 mukaisesti</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa toimivien luontoryhmien määrä</p> <p>Tavoitearvo: ryhmiä on vähintään 2 enemmän kuin toimintavuonna 2019-2020</p>	<p>Toimintavuonna 2019-2020 kolme luontoryhmää.</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa oli keväällä 2020 kolme luontoryhmää, joiden toiminnasta suuri osa toteutuu luonnossa. Luontoryhmien perustamista ja toimintaa tuetaan keskitetysti. Uusi luontoryhmä on aloittanut Hösmärinpuistossa ja Matinniityssä 1.8.2020.</p> <p>Tavoite toteutui</p>

Talous, henkilöstö ja johtaminen

Päämäärä: Toimimme edelläkävijänä kunnallisten palvelujen, niiden tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa. Osaavana ja uudistuskykyisenä henkilöstönä järjestämme, tuotamme ja kehitämme palveluja sekä niiden laatua, kustannusvaikuttavuutta ja tuottavuutta. Johtaminen, esimiestyö ja työtyytyväisyys kehittyvät ja ovat hyvällä tasolla. Tasapainotamme kaupunkikonsernin talouden ja käänämme velkamäärän laskuun. Nostamme investointien omarahoitusosuuden sataan prosenttiin. Kaupungin organisaatio kehittyy ja vastaa toimintaympäristön muutokseen.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Mittari / arviointikriteeri	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Seuranta 31.12.
Espoon talous on tasapainossa ja Espoon verotaso pysyy maltillisena	Palvelutuotannon tuottavuus paranee vähintään 1,5 % peruspalvelujen hintaindeksin muutos huomioiden.	Toimialan merkittävimpien Patu-palvelutuotteiden suoritteiden yksikkökustannusten muutos-%.	Kunnallinen päiväkotiyksikkökustannus 2019 alle 3v 16 290 €, 3 v. täyttänyt 11 871 €.	Yksikkökustannukset saadaan lopullisen tilinpäätöksen valmistuttua. Tuottavuus ei ole parantunut tavoitteen mukaisesti suomenkielisen varhaiskasvatuksen merkittävimmillä palvelutuotteilla. Kehitykseen vaikuttaa mm. volyymin vähentyminen koronan takia erityisesti keväällä. Tavoite ei toteudu
	Henkilöstötyön tuottavuus paranee 1,0 %	Oman ja vuokratyövoiman henkilöstövuosien määrä yhteensä suhteessa suoritelmäärään	Saadaan alkuvuodesta 2020	Henkilöstötyön tuottavuus vuodelta 2020 saadaan alkuvuodesta 2021. Tavoite ei toteudu.
Espoon johtaminen ja arki sujuu. Työhyvinvointi paranee ja sairaspotilaat vähenevät	Henkilöstökokemus johtamisesta, työn sujuvuudesta ja työhyvinvoinnista on korkea ja työnantajan halutaan suositella	Mittarina Kunta10 kyselyn kokonaisindeksi 2020. Tavoitearvo: Kokonaisindeksi on vähintään vuoden 2018 kyselyn tasolla	Suvan kokonaisindeksi v.2018	Vuonna 2020 Kunta10 kyselyn suvan kokonaisindeksi on 59/100. Vuosille 2019-20 laadituista kehittämistoimenpi-

				teistä 92 % toteutui. Tavoite ei toteutunut indeksin osalta, mutta kehittämistoimenpiteiden toteutus oli erittäin hyvällä tasolla
	Terveysperusteiset poissaolot vähenevät 10 % edellisen vuoden vastaavan ajankohdan tasosta	Terveysperusteisista poissaoloista aiheutuva kuorma päivää per henkilö	Terveysperusteiset poissaolot vuonna 2019, saadaan alkuvuodesta 2020	Terveysperusteisten poissaolojen väheneminen ei toteudu varhaiskasvatuksessa koronatilanteen takia. Vähäisetkin flunssaoireet ovat edellyttäneet poissaoloa työstä. Tavoite ei toteudu.
	Henkilökunnan ja johdon välinen vuorovaikutus lisääntyy	Johdon, päälliköiden ja asiantuntijoiden kenttävierailujen määrä vähintään 2 vierailua/kk	Keskimäärin 2 vierailua/ kk toteutunut suvatasolla	Tavoitetta ei ole mahdollista toteuttaa koronatilanteen vuoksi. Tavoite ei toteudu "force major" -syyistä
Espoon viestintä on vuorovaikutteista ja modernia	Viestinnän kehittämissuunnitelma ja vuosikello laaditaan varhaiskasvatuksen myönteinen näkyvyyden parantamiseksi	Suunnitelma on valmis	Valmistelu on käynnistynyt	Viestinnän kehittämissuunnitelman valmisteluajakaulu on pidennetty muiden kiireellisten viestintätarpeiden vuoksi vuodelle 2021. Tavoite ei toteudu
	Päiväkotien nettisivut uudistetaan	Sivut valmiina 100 %:ssa varhaiskasvatustyösköistä.	Puolet varhaiskasvatustyösköistä on päivittänyt nettisivunsa.	Koronaohjeistuksen vuoksi työpajoja ei ole mahdollista toteuttaa. Espoon nettisivut uudistetaan vuoden 2021 aikana ja samalla myös varhaiskasvatustyösköistä

				<p>siköille tehdään uudet nettisivut.</p> <p>Tavoite ei toteutunut</p>
<p>Espoo on digitaalisten palvelujen ja älykkään kaupungin ykköskaupunki – City as a Service</p>	<p>Sivistystoimen palvelujen saavutettavuutta englannin kielellä kehitetään muista kulttuuri- ja yhteiskuntakonteksteista tuleville asiakkaille</p>	<p>Uudet palvelukuvaukset on julkaistu verkossa</p>	<p>Palvelukuvauksia ei ole tehty</p>	<p>Suomenkielinen varhaiskasvatus on ollut mukana sivistystoimessa keskitetysti järjestetyissä palvelujen saavutettavuutta edistävissä tapahtumissa ja työpajoissa.</p> <p>Varhaiskasvatuksen englanninkieliset sivut on käyty läpi.</p> <p>Tavoite toteutui</p>
<p>Ihmiset ja yritykset saavat Espoosta hyvää palvelua kotimaisten kielten lisäksi myös englanniksi</p>	<p>Chat -palvelua tarjotaan varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa myös englanniksi</p>	<p>Chat-palvelua on arvioitu ja kehitetty</p>	<p>Chat-palvelu otettu käyttöön lokakuussa 2019, ensimmäinen arviointi tehdään loppuvuodesta.</p>	<p>Asiakkaiden yhteydenotot tulevat pääsääntöisesti puhelimitse tai sähköpostilla, sillä niihin liittyy usein asioita, jotka edellyttävät vahvaa tunnistautumista. Chat-palvelua on edelleen mahdollisuus käyttää.</p> <p>Tavoite toteutui</p>

Liite 3: Lasten yksityisen hoidon ja kotihoidon tuki

Lasten yksityisen hoidon ja kotihoidon tukiin sisältyy lakisääteiset osat, hoitoraha ja tulosidonnaisen hoitolisä sekä kunnan päättämät kuntalisät, jotka kunta voi määrittellä erikseen hoitorahan ja/tai hoitolisän korotuksena. Tuet haetaan pääosin Kansaneläkelaitokselta, ne rahoittaa täysimääräisesti Espoon kaupunki omien kuntalaistensa osalta.

Lasten yksityisen hoidon tuki

Lakisääteinen kaikista yksityisen hoidon tuella olevista lapsista maksettava hoitoraha oli 173,95 e/kk ja perheen tuloihin perustuva tulosidonnainen hoitolisä oli 0-146,29 /kk.

Espoossa maksettiin lakisääteisten tukien lisäksi yksityisen hoidon tuen kuntalisiä seuraavasti:

Kuntalisä lakisääteiseen hoitorahaan:

<u>Varhaiskasvatus</u>	<u>Alle 3-v. lapsi</u>	<u>3–6-v. lapsi</u>
Päiväkoti tai ryhmäperhepäivähoitopaikka	630 €/kk	440 €/kk
Perhepäivähoitajan kotona tapahtuva varhaiskasv.	330 €/kk	200 €/kk
Perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja lapsille	560 €/kk	200 €/kk
<u>Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus</u>		Esiopetusikäinen lapsi
Kaikki varhaiskasvatusmuodot		110 €/kk

Kuntalisä lakisääteiseen hoitolisään:

100 €/kk niille lapsille, joista maksetaan lakisääteisen tuen tulosidonnaista hoitolisää.

Espoo maksaa lisäksi yksityisen hoidon tuen sisaruslisää enintään 145 €/kk toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi yksityisen palveluntuottajan järjestämässä varhaiskasvatuksessa päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa tai palveluntuottajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Sisaruslisä maksetaan myös perheelle, jonka edellä mainitussa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen sisarus on kunnallisessa tai ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Espoo-lisien maksamisen ja yksityisten palveluntuottajien hyväksymisen ehtona on, että palveluntuottaja järjestää sekä osa-aikaista että koko-aikaista varhaiskasvatusta. Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa.

Lasten kotihoidon tuki

Lakisääteinen perheen nuorimmasta kotihoidon tuella olevasta lapsesta maksettava hoitoraha oli 341,69 e/kk, kotihoidon tuella olevista alle 3-vuotiaista sisaruksista 102,30 e/kk ja 3 vuotta täyttäneistä sisaruksista 65,73 e/kk. Lakisääteinen tulosidonnainen hoitolisä oli 0 – 182,86 e/kk. Lasten kotihoidon tukea maksetaan enintään siihen asti, kun perheen nuorin lapsi täyttää kolme vuotta.

Kotihoidon tuen kuntalisänä maksettiin Espoo-lisää 190 €/kk silloin, kun perheen nuorin lapsi on alle 2-vuotias. 2-vuotiaasta perheen nuorimmasta lapsesta Espoo-lisää maksettiin 150 euroa kuukaudessa.

Espoo-lisän maksamisen ehtona on, että perheen kaikista lastenhoidon tukeen oikeuttavista lapsista maksetaan kotihoidon tukea, jolloin he eivät voi osallistua varhaiskasvatuspalveluihin avointa varhaiskasvatusta lukuun ottamatta. Esiopetukseen oikeutettu lapsi voi osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen. Jos kotihoidon tuella olevan lapsen sisaruksella todetaan kasvun ja oppimisen tuen tarve ja siitä on asiantuntijalausunto sekä tuen toteutuminen varhaiskasvatuspaikassa on varmistettu, Espoo-lisää maksetaan, vaikka tukea tarvitseva lapsi on varhaiskasvatuksessa.